

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU**

**İSTANBUL SÖZLEŞMESİNİN
ETKİN UYGULANMASI VE
İZLENMESİ KONULU ALT
KOMİSYON TUTANAKLARI**

03 Temmuz 2019 Çarşamba

3 Temmuz 2019 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.44
BAŞKAN: Hülya NERGİS (Kayseri)

BAŞKAN – Değerli misafirler, çok değerli vekillerimiz, çok değerli İnsan Hakları Kurumu Başkanı; ben hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

7’nci toplantımızı açıyoruz.

Biliyorsunuz, İstanbul Sözleşmesi’nin etkin izlenmesi ve uygulanmasıyla alakalı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kasım ayı içerisinde gerçekleştirdiği toplantıda bir alt komisyon kurulmasıyla alakalı bir karar alınmıştı. O kapsamda da bir alt komisyon kurulmasına karar verildi. O Komisyonun 7’nci toplantısını yapıyoruz bugün.

Bugün sivil toplum kuruluşlarını dinleyeceğiz, sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerimiz aramızda. Ayrıca, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı da aramızdalar. Öncelikle kendisine bir söz verelim, kendisini tanıtsın, daha sonra da diğer konuşmacılarımıza geçelim.

Buyurun Başkanım.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Teşekkür ediyorum.

Hepinize iyi günler diliyorum, başarılı bir toplantı olmasını da diliyorum. Beni davet ettiğiniz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu yeni bir kurum, henüz kurumsallaşma çalışmalarını devam ettiriyor, bir yandan da faaliyetlerin içine girmeye çalışıyor. Bu konu tabii, bizim doğrudan ilgi alanımızda olduğu için belki bunu kurum olarak biz de zaman içerisinde benzer toplantılar organize edeceğiz ama burada hazır böyle bir toplantı olduğunu görünce ben de buna “Gecikmeye mahal kalmasın, fırsat bu fırsattır.” deyip gelmeyi arzuladım. Bu yönüyle de çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Tabii, bizim de muhakkak, zaman içerisinde izlemelerimizden kaynaklı bazı sunumlarımız, yorumlarımız olacaktır ama ben şu anda sadece dinlemede kalmayı tercih ediyorum. İnşallah daha sonradan bize de bir söz hakkı olursa gerekirse onu da değerlendirebiliriz diyorum.

Teşekkürlerimi sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Şu an aramızda KADEM’i temsilen, Kadın ve Demokrasi Derneğinin temsilcisi Avukat Canan Sarı var.

Buyurun.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. CANAN SARI – Öncelikle Sayın Komisyonu sevgiyle, saygıyla selamlıyorum ve bizlerin sivil toplum kuruluşu olarak görüşlerimizi önemseyerek buraya davet ettiklerinden dolayı da hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Güçlünün güçsüze uyguladığı şiddeti insanlık tarihi boyunca her toplum ve ülke farklı yoğunluklarda yaşamış olup insan hakları ve bilimsel çalışmalar da şiddete çözüm aramaktadır. Ancak şiddet 21’inci yüzyılda bile insanlığın en büyük sorunlarından biri olarak varlığını devam ettirmekte ve karşımıza da daha çok kadına yönelik şiddet olarak çıkmaktadır.

Kadına yönelik şiddet tek bir coğrafyaya, topluma, sınıfa ait bir olgu değildir. Şiddet her eğitim seviyesinde ve toplumsal grupta ortaya çıkan, hem ülkemizde hem de dünyada var olan evrensel bir problemdir. Bu yönüyle de hem ulusal hem de uluslararası mücadeleyi gerektirmekte ve bu mücadelede sivil topluma, devlete ve her bir bireye önemli görevler düşmektedir.

Türkiye’de kadına yönelik şiddet son zamanlarda Hükümetin yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının ve medyanın gündemini yoğun şekilde işgal etmektedir. Medya üzerinden kamuoyuna yansıyan kadın cinayetleri hem devleti hem de bu konuyla ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarını harekete geçirmektedir.

Şiddetin kaynağına inildiğinde, şiddetin öğrenilen bir davranış olarak ortaya çıktığı görülmekte, bireyin gerek kendi aile hayatında görerek ya da bizzat maruz kalarak deneyimlediği şiddet davranışını ileriki zamanlarda kendisini bir rol model olarak uygulaması da muhtemel hâle gelmektedir. Birey olma ve sosyalleşme sürecinde bireyin yetişkinlik evresini ailesi, çevresi ve deneyimleri belirlemektedir. Erkek bireyin ev içinde babasının annesine uyguladığı şiddeti görerek ve öğrenerek büyümesi, kadın bireyin ise annesinin maruz kaldığı şiddete müdahale etmeyip kabullendiğini görerek büyümesi hem erkek birey hem de kadın bireyin gözünde şiddetin normalleştirilmesine ve öğrenilerek aynı şiddetin tekrarlanmasına yol açmaktadır.

Toplumda süregelen erkek egemen yapı geleneksel kodlarla küçük yaşlarda kız ve erkek çocuklarının zihinlerini cinsiyet rolleri aracılığıyla yerleştirilmektedir. Toplumda ahlaki, manevi değerler ve adaletten uzak geleneksel rol kalıpları sosyal yapı içinde genelde erkek çocuğuna kazandırılan erkeklik rolünde kadını küçümseme, ona karşı sert davranma, evde tek hâkim hâlini alma, gerektiğinde kadına şiddet kullanma öğretilmektedir. Erkek olduğu için şiddet kullanması onaylanmakta ve teşvik edilmektedir. Dolayısıyla kadın olmak şiddete maruz kalmak açısından başlı başına bir etken olmaktadır.

Uluslararası arenada kadına yönelik şiddetin kavramsallaştırılarak özel olarak bu alana ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması çok yenidir. Bu konudaki tarihî düzenlemeleri çok zamanınızı almamak adına geçiyorum ve 2011 yılında imzalan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, diğer adıyla İstanbul Sözleşmesi’nden bahsetmek istiyorum. Sözleşme, kadına yönelik şiddeti insan hakkı ihlali olarak sayması, kabul etmesi ve şiddetle mücadele için kurumsal mekanizma öngörmesi bakımından çok önemlidir. Yine, ülkemizde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile önemli yasal düzenlemeler yürürlüğe konulmuştur. 6284 sayılı Kanun’la İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere bağlılık vurgulanarak şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar ortaya konulmuştur ancak bu düzenlemelerin toplum nezdinde ihtiyaçlara cevap verebilmesi ve doğru uygulanması kadına yönelik şiddetle mücadelede önemlidir. Bu açıdan, sivil topluma da önemli görevler düşmektedir.

Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, kadına yönelik şiddete karşı yoğun bir mücadele başlatılmıştır. Bu mücadeleye kadın sivil toplum kuruluşları da kadınları bilinçlendirmek, farkındalık geliştirmek, mağdurları desteklemek veya konuyla ilgili kampanyalar yürütmek suretiyle ortak olmaktadır ancak atılan tüm olumlu adımlara rağmen şiddet konusu Türkiye’nin gündemini işgal etmeye devam etmektedir. Şiddet konusuyla ilgili devam etmekte olan bazı sorunlar ya da sürdürülen çalışmalara rağmen yetersiz kalan bazı hususlar bulunmaktadır.

Biz KADEM olarak bazı çözüm önerilerimizi tespit ettik ve şimdi size arz edeceğim. Öncelikle, önerilerimiz olarak İstanbul Sözleşmesi’nin hukuki boyutunun yanı sıra, şiddeti sona erdirmeye, ayrımcılığı sonlandırma ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda sosyal boyutu da bulunmaktadır. Bu noktada Türkiye, sözleşmedeki önleme, koruma, soruşturma ve kovuşturma dışında politika üretme

yükümlülüğünü de yerine getirmelidir. Şiddetin henüz başlamadan önlenmesi için toplumsal farkındalık çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Kadına yönelik şiddetin bir sosyal sorun olduğu anlayışından ziyade, insan hakkı ihlali ve ayrımcılık biçimi olduğuna ilişkin farkındalık kampanyaları düzenlenmelidir. Şiddete başvurmaksızın sorun çözme yöntemlerinin öğretilmesi için kişiler arası iletişimin dâhil olduğu evlilik öncesi eğitim seminerleri yaygınlaştırılmalı, öncelikle pilot illerde zorunlu hâle getirilmeli, anne ve baba eğitim seminerleri yaygınlaştırılmalı ve ücretsiz hâle getirilmelidir.

Yine, Millî Eğitim Bakanlığıyla protokol yapılmak suretiyle drama sınıf ve bölümlerinde yapılacak somut pratiklerle şiddete başvurmaksızın sorun çözme yöntemleri öğrencilere somut örnekleriyle öğretilmelidir. Toplumsal duyarlılığın etkin şekilde artırılması noktasında televizyon programları ve özellikle dizilerde kadın ve çocuğa yönelik şiddet sahnelerinde şiddeti özendirici nitelik taşımamasına ilişkin yasal düzenlemeler unutulmaksızın alt yazı veya uyarı işareti ve benzeri uygulamalarla şiddete maruz kalınması hâlinde yasal başvuru hakları konusunda bilgilendirmeler yapılmalıdır. Şiddet haberlerinde şiddet mağduruna odaklanması yerine, failin ön plana çıkarılması sağlanmalı, aksi duruma cezai müeyyideler getirilmelidir. Medya yoluyla şiddetin normalleştirilerek sıradanlaşması ve kanıksanmasıyla mücadele edilmelidir. Örneğin, gerçekleşen şiddet değil, yargılama sonunda şiddet faillerine ve cinsel saldırı faillerine verilen cezalar konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir. Yine, Emniyet Genel Müdürlüğündeki bir birimin dizileri izlemek suretiyle trafik kurallarına uyulmaması hâlinde dizi yapımcılarına uyarı göndermesi şeklindeki çalışmanın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca da modellenmesi yerinde olacaktır. Medya, özellikle izlenme oranı yüksek diziler, kadına karşı şiddet ve ayrımcılık konusunda ayrı bir ekip tarafından izlenmek suretiyle, kadına karşı şiddet içeren sahneler hem dizi yapımcıları ve reklam verenlerine hem de Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna bildirilmelidir.

Yine, şiddetle mücadele konusunda toplumsal farkındalık oluşturacak dizilere sponsor olunmalıdır, olumlu örnekler ödüllendirilmelidir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının şiddetle mücadelede kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel sektör ve diğer alanlarda koordinasyon görevinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu bağlamda, öncelikle tüm bakanlıkların şiddetle mücadele konusunda etkin katılımlarının sağlanması, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile özel sektörde çalışanların bilgilendirilmesi, şiddetle mücadelede herkese görev düştüğü bilincinin oluşturulması gerekmektedir.

Şiddetle mücadele konusunda kadına yardım veren kolluk güçlerinin ilçeler arasında yetki paylaşımının olması nedeniyle şiddete maruz kalan kadınların yetkili kolluk güçlerine aktarılması sorun oluşturmaktadır. İlçelerde kolluk güçlerinin aile içi şiddet vakaları bakımından yetki hususunun düzenlenip bu konuda esneklik sağlanmalı, bu suretle şiddet mağdurunun tekrar aynı olayları farklı kişilere anlatmak zorunda kalmasını önüne geçilmesi gerekmektedir. Şiddet mağduru kadınların yaşadıkları her şiddet olayının sonunda farklı kurum ve kuruluşlara gitmesi ve her defasında farklı kişilere yaşadıklarını tekrar tekrar anlatması yerine, kişi odaklı çalışmalar yapılmalıdır. Koruma organizasyonunda şiddet mağduruna ve şiddet failine birey odaklı esnek yaklaşım benimsenen hassas ve yapıcı terapiler öngören, sosyal değişim gerçekleştirilecek nitelikte psikososyal danışmanlık hizmeti verilmesi önemlidir. Bu sebeple, şiddet mağdurlarına koruma mekanizmasında yer alan kolluk görevlilerine ve özellikle hâkimlere meslek içi eğitimlerinin yanı sıra şiddet mağdurlarına yaklaşımları konusunda da eğitimler verilmelidir. Bunun yanında, şiddetle mücadele alanında uzman olan sosyal araştırmacılar, psikolog ve pedagogların uzmanlığından faydalanılmalıdır. Yine, aile mahkemelerinin iş yükü dikkate alındığında sadece şiddet vakalarını derinlemesine inceleyecek, kadına yönelik şiddete ilişkin özel ihtisas mahkemeleri oluşturulmalı, bu şiddet mahkemelerinde hâkim, savcı, sosyal araştırmacı, psikolog, pedagog gibi uzman kadrolar da atanmalıdır. Tedbir talebiyle başvuru yapan yahut boşanma davası devam etmekte olan tarafların psikolojik olarak desteklenmesi zorunlu hâle

getirilmeli ve devlet tarafından bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Uygulayıcılar tarafından kanunun içeriğindeki zenginlik esas alınmalı ve öncelikli olarak şiddet mağdurunun korunması amacıyla hareket edilmelidir. Kolluk kuvvetlerinde kadına yönelik şiddet olaylarıyla ilgili ayrı birimin kurulması ve kurulacak birime uzman personel yerleştirilmesi de verimli olacaktır.

İstanbul Sözleşmesi'nin birçok hükmünün 6284 sayılı Kanun ve iç hukuktaki sair düzenlemelerde karşılığı bulunmasına karşın hayati öneme sahip olan kanuna uygulanması için yeterli bütçe tahsisi de yapılmalıdır. Ayrıca, yeterli şekilde bütçelendirilmeli, Anayasa'da yer alan, devletin sosyal ve iktisadi ödevinin gereği de yerine getirilmelidir.

Yine Alo 183 hattının bütün şiddet mağdurlarına değil, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının hizmet alanı olan tüm konularda bilgilendirme yapan bir hat olması ve iş yüklerinin fazla olması nedeniyle, özellikle acil durumlarda şiddet mağduru ihtiyaç duyduğunda, yardım hattına ulaşamama riski bulunmaktadır. Bu nedenle şiddet mağdurları için ayrıca bir yardım hattı kurulmalı ve bu hat için de İngilizce, Türkçe, Kürtçe, Arapça gibi dil seçenekleri getirilmelidir. Yine, özellikle şiddet mağdurunun kimliğinin gizlenmesi kararı alındığı durumlarda bu gizlilik ilkesinin ihlal edilmemesi için gerekli tüm imkânlar derhâl sağlanmalıdır. Hiçbir riskin kabul edilmemesi, gizlilik ilkesinin kamu görevlerinin ihmaline dayalı ihlaline göz yumulmaması gerekmektedir.

Şiddet mağdurlarına yönelik psikososyal destek, sağlık yönlendirmeleri, hukuk danışmanlığı, eğitim öğretime devam etme, iş ve meslek edindirmeye yönelik çalışmaların düzenleme aşamasında olması ve uygulamaya tam olarak geçilmemiş olması sebebiyle şiddetle mücadele kanununun birçok uygulaması eksik kalmaktadır. Bu sorunların çözümünde ilgili bakanlıklarla iş birliği kaçınılmaz olup iş birliğine sadece iyi niyet dileklerini içeren ve hiçbir yatırımı olmayan eylem planları şeklinde olmaması bağlayıcı ve denetlenebilir olması zorunludur.

Sözleşmeyle yüklenilen risk analizi sadece mağdurun hayati tehlikesi yönünden yapılmaktadır. Oysaki bununla beraber risk analizi daha kapsayıcı bir uygulama olup ölüm riskiyle beraber durumun ciddiyetine ve şiddetin tekrarlanma ihtimalini de içerir şekilde risk analizinin somut kriterleri belirlenerek muhtemel şiddetin önlenmesinde araç olarak kullanılmalıdır. Şiddetin önlenmesi için aile terapi uygulaması kuşkusuz önemlidir. Şiddeti doğuran bazı sebeplerin bu yolla giderilmesi de mümkündür. Uygulamada bu özel terapiler pahalı ve ulaşılması güçtür. Devlet hastanelerinde yahut başkaca birimlerde buna uygun uzmanlık bulunmamaktadır. ŞÖNİM'ler şiddet mağduru ve şiddetin failine rehabilitasyon hizmetiyle görevlendirildiğinden aile terapi merkezine dönüşerek asıl fonksiyonundan uzaklaşma riski bulunmaktadır. Bu sebeple kamu kurumlarında aile terapisinden faydalanacak birimler kurulmalıdır.

Yine, medyadan gördüğümüz ve takip ettiğimiz üzere şiddet toplumda iletişim dili hâline gelmektedir. Yaygınlaşan bu durumu oluşturan sebeplerin tespiti için daha fazla toplumsal araştırmalar yapılmalı, şiddetin sonuçlarını doğuran sebepler, psikososyal, kültürel ve demokratik yapılar incelenerek ve detaylı analizler yapılarak araştırılmalıdır. Sebeplerin tespit edilmesi ve bu sebeplerin ortadan kaldırılması suretiyle şiddetle mücadele edilmelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarının yahut sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdiği eğitimler, projeler şiddeti ortadan kaldırmakta maalesef yetersiz kalmaktadır. Yapılan çalışmaların verimliliğini artırmak üzere inovasyon içeren yöntemlere başvurularak eğitimlerin şiddeti uygulayan, şiddet uygulama ihtimali olan failere yönelik olması da elzemdir.

6284 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde kolluk görevlileri için öngörülen çocuk ve kadının insan hakları ile kadın-erkek eşitliği konusunda eğitim alma şartı mülki idareler için de getirilmeli, uygulanabilir olması için ise eğitim çalışmaları yapılarak emniyet, valilik, kaymakamlıkta özel birimler oluşturulmalıdır. Yine, kanunda cumhuriyet savcılıklarının talep ve tespit kararı verecek

merciler arasında yer almaması düzenlemedeki bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Kanunun 2/g maddesinde kanunda şiddet olarak tanımlanan davranışları dolaylı olarak uygulayan kişi “şiddet uygulayan” tanımı içine sokulmamıştır. Bu sebeple “şiddet uygulayan” kapsamına şiddet failini azmettiren kişinin girip girmeyeceği konusunda da belirsizlik doğmaktadır. Bu hususun açıklanarak şiddet failini azmettiren kişinin de “şiddet uygulayan”ın tanımına dâhil edilmesi ve bu şekilde şiddet mağdurunun azmettirene karşı da korunmasının sağlanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Kanunun 9/2 maddesinde, bu kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı yapılan itiraz kararı veren mahkemenin dışında ayrı bir mahkeme tarafından incelenmektedir. Bu hüküm tedbir kararını veren mahkemenin itirazı incelemesine olanak tanıyacak şekilde düzenlenmelidir.

Kanunun 6’ncı maddesinde koruma tedbirleri sırasında işlenen suçlarla ilgili olarak denetimli serbestlik ve diğer seçenek yaptırımlara başvurma hükümlerinin saklı tutulması yerinde değildir. Kadınlara karşı işlenen şiddet suçları için özel bir infaz sistemi gerekmektedir. Koruyucu tedbir kararları verilmesi aşamasında işlenen suçlar da şiddete başvuran kişiler için denetimli serbestlik, erteleme, paraya çevirme ve benzeri yöntemlere başvurulması engellenmelidir. Yine, bunun yanında izin kullandırma ya da herhangi bir nedenle erken tahliye durumlarında kadınlara önceden haber verilmesi gibi özel önlemler de alınmalıdır.

ŞÖNİM’lerin kurulmasıyla şiddeti önleme ve izleme merkezlerinin kurulmasıyla hedeflenen şiddet mağdurları için tek kapı sistemi derhâl hayata geçirilmelidir. ŞÖNİM uygulamasına şiddet mağdurunun adli işlemler için önce ve zorunlu olarak karakola yönlendirilmeleri, ulaşım vasıtası yönünden sıkıntı yaşamaları, şiddete maruz kalanların mağduriyetini artırmakta, yeterli bilgi ve psikolojik desteğe ulaşamamaları sonucunu doğurmaktadır. Yasal bir değişikliğe gerek kalmadan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının imzalayacağı bir protokolle bu sorun da çözüme kavuşturulmalıdır. Yine, yedi, yirmi dört saat çalışma usulüne tam olarak işlerlik kazandırılabilmesi için görevlinin bulunduğu nöbet sisteminden ziyade alanında uzman tüm personelin mevcut olduğu bir sistemin benimsenmesi mağdur kadının taleplerini karşılar nitelikte olacaktır.

6284 sayılı Kanun’a göre oluşturulan arşiv ve verilerin gerektiğinde kişilik haklarına aykırılık teşkil etmeyecek şekilde ilgili kurum ve kuruluşların paylaşımına sunulması da önem arz etmektedir. 6284 sayılı Kanun uyarınca yapılacak olan başvurularda bürokratik işlem ve engeller olmamalı, taleple süreç başlamalı ve tüm hizmetler aynı çatı altından koordine edilerek kurumlar arası iş birliği benimsenmelidir. Yine, 6284 sayılı Kanun uyarınca sivil toplum kuruluşlarıyla ortak projeler yürütülerek çözüm ortaklığı sistemi benimsenmelidir. Kanun uyarınca merkezin rehberlik etmesi ve meslek edinme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde ilgili kurum ve kuruluşlarla protokol düzenlenmesi, bu protokollerde mağdur kadının istihdamda öncelikli olmasının sağlanması gerekmektedir. Kanun uyarınca tedbir kararlarının neticelerini izleme konusunda elde edilen veriler gerektiğinde kişilik haklarına aykırılık teşkil etmeyecek şekilde ilgili kurum ve kuruluşların da paylaşımına sunulmalıdır. Yine, kanun uyarınca hazırlanacak programlar arasında şiddetin önlenmesiyle ilgili tespit amaçlı ev ziyaretleri, anket çalışmaları, eğitim çalışmaları, evlere mektup, broşür gönderimi gibi çalışmalar organize edilmelidir. ŞÖNİM’lerde yeterli sayıda uzmanın çalışması sağlanmalıdır, ŞÖNİM’lerde psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve pedagog olmalıdır; çalışanlarına gerekli ve sürekli eğitimler verilmelidir. ŞÖNİM’in iş yükünü artıran, ayrıca fail ve mağdurun aynı binada olmasıyla sonuçlanan şiddet failinin rehabilitasyonu görevi farklı kurumlara verilmelidir.

Yine, özellikle İstanbul Sözleşmesi gereğince oluşturulan ŞÖNİM’ler de önemli bir görev ifa etmekle birlikte, lokasyonlarının kadınların rahatlıkla ulaşabilecekleri şekilde konumlandırılmaları gerekmektedir. Bu merkezlere ulaşamayan kadınlara bilgi ve destek verilmesi mümkün olamamaktadır. Özellikle İstanbul, Ankara merkezlerinin lokasyonları değişmelidir. ŞÖNİM’ler kadınların rahatlıkla ulaşabilecekleri ve verim alabilecekleri yerlerde kurulmalıdır. ŞÖNİM’lerin görevinin işleyişi

hızlandırmak olduğu unutulmadan şiddete maruz kalanların, örneğin sığınmaevine gidip, oradan ŞÖNİM'e getirilip, oradan tekrar sığınmaevine gönderilmesi gibi tekrar tekrar dolaştırılması engellenmelidir. Yine, ŞÖNİM'lerde verilecek psikososyal destek hizmeti standartları belirlenmelidir. Cinsel şiddet mağdurları için ayrı bir kurum olarak tecavüz, cinsel şiddet, kriz merkezleri kurulmalıdır. ŞÖNİM mekânlarının engelli erişilebilirliği, yaşlı, hamile, yeni bebekli, mülteci, geçici koruma altında olanlar, okuryazar olmayan, Türkçe konuşamayan, çatışma ortamından gelen kadınlar gibi özel ihtiyaç sahibi ve şiddete açık hassas grup kadınlara hizmet üretecek biçimde de düzenlenmesi gereklidir.

Ben kısaca –bir kısmını atlayarak- sunumumu tamamladım. Toplumsal, bilinçaltımızdaki ayrıştırıcı kalıpları sadeleştirdiğimizde kadına karşı şiddetle mücadelede daha etkin, etkili, verimli sonuçlar elde edileceğine kurum olarak, kademe olarak da inanıyoruz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Soruları daha sonra alalım, 2'nci konuşmacımıza söz verelim, bitiminde sorulara geçelim.

Türk Kadınlar Birliğinden Avukat Sema Kendirci Uğurman, size söz verelim.

Buyurun.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada olmak ve fikirlerimizi söylemek bizim için çok önemli. Benim örgütüm özellikle 1924 kuruluş tarihli, Türkiye'nin en eski, en yaygın ve en büyük ilk örgütü. Dolayısıyla biz 1998 yılında devletin şiddetin varlığını ilk kabul ettiği 4320 sayılı Yasa'nın hazırlanmasından beri şiddetle mücadelenin içindeyiz. Ben bütün bu yasal çalışmalara da fiilen katılmış bir hukukçuyum, ta, o tarihten beri. Çünkü 1998 yılında 4320 sayılı Yasa çıkıncaya kadar bizim –burada meslektaşlarım da bilirler- ceza yasamızda aile efradına kötü muamele vardı. Yani şiddet, özellikle kadına yönelik şiddet adıyla yer almıyordu hiçbir yasamızda. O tarihten beri o kadar ilerleme kaydettik ki bugün ben iddia ederim ki son derece iyi yasalarımız var. Tabii ki biz en mükemmelini isteriz, tabii ki eksikliklerinin farkındayız ama eğer şiddetle mücadelede kararlıysak, bunu bir devlet politikası hâline getiriyorsak yeterli, uygun, iyi hem yasalarımız var hem uluslararası sözleşmelerimiz var. İstanbul Sözleşmesi bunlardan biri ama ondan önce de bildiğiniz gibi 1986 yılında yürürlüğe soktuğumuz kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına dair bir sözleşmemiz daha var. Şiddetle mücadelede, ayrımcılıkla mücadelede bu iki sözleşme çok önemli, çok değerli, bizim bütün iyi yasalarımızı güçlendirici uluslararası politika belgeleri. Bu arada bunları biraz daha kıymetli kılan, değerli kılan ve bizim için kullanılır bir de Anayasa'mızın 90'ıncı maddesi var bildiğiniz gibi. Her hükümet bu anlamda uluslararası sözleşmeleri imzalarken şunu taahhüt ediyor taraf devlet olarak, diyor ki: “Bu uluslararası sözleşmeyi imzalayacağım. İç hukuk kurallarımızda buna aykırı hükümler varsa iç hukuk kurallarımızı buna uygun hâle getireceğim.” Dolayısıyla bizi güçlendiren uluslararası bu sözleşmelerde eğer iç hukuk kurallarımızda bir eksiklik ya da bir uygunsuzluk varsa uluslararası sözleşmeler Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde öncelikli oluyor ve uygulanabilir oluyor. Bütün bunları şunun için söylüyorum, tam olarak da İstanbul Sözleşmesi de bunu ifade ettiği için söylüyorum: Bu ülkede kadına yönelik şiddeti, tabii, çocuklar da dâhil olmak üzere, özellikle başta kadına yönelik şiddeti önlemek istiyorsak önleyebiliriz, bunu hayata geçirebiliriz, katliamların önüne de geçebiliriz. Çünkü artık kadın cinayetleri günde 5'e falan çıktığı için biz ona cinayet demekten ziyade, önümüzde geniş bir kadın katliamı var diye adlandırmak zorunda kalıyoruz.

Şimdi, Türkiye çok önemli bir imzayı öncelikle atmış bir ülke, adı da o yüzden İstanbul Sözleşmesi. En önemli mesele, hiçbir çekince koymadan imzaladı bu sözleşmeyi, koyabilirdi, koymadı. O tarihte koymamasını biz kararlılığı olarak algıladık, şiddetle mücadelede kararlılığı olarak algıladık. Nitekim,

hemen arkasından 4320 sayılı Yasa'yı ortadan kaldıran 6284 sayılı Yasa geniş bir çerçevede, daha geniş içerikte –nasıl diyeyim- sorumlusunu da artırarak, önlemler ve mücadele konusunda sorumlusunu da artırarak 6284 sayılı Yasa'yı da hayata geçirdi. Şimdi, elimiz bu kadar güçlüyken biz neden bunları konuşuyoruz? Bu kadar yazılı metnimiz var, kanunlarımız iyi diyoruz, iddiayla söylüyoruz; neden bugün bunları konuşuyoruz? Çünkü –sonunda söyleyeceğimi başta söyleyeyim- uygulamıyoruz, uygulamayı izlemiyoruz, raporlamıyoruz, çok geniş ve çok önemli bir gereklilik olan bütçe ayırıyoruz.

Şimdi, biraz sonra İstanbul Sözleşmesi'ne geçeceğim ama bu kadar iddialı konuşurken yaşadığımız bir olaydan söz etmek istiyorum. 2016 yılında biz İstanbul Sözleşmesi'nin tanıtılması, öğretilmesi, anlatılması, genişletilmesi ve yaygınlaştırılması için bir proje yaptık. Türkiye'de ilk projeyi de yapan biziz. Avrupa Birliği de ciddi bir fon verdi bize. Şöyle bir planlama yaptık: Türkiye'yi 7 bölgeye ayırdık, her bölgede bir merkez il seçtik. Tabii, benim şubelerim ev sahipliği yapacaktı. O illerin hinterlandını yani çevresindeki il ve ilçelerde bulunan bütün kadın örgütlerini oraya davet ettik, eğitimlere böyle başladık. Bunun adına, tabii, “eğitim” şey bir laf bence, bir gün birlikte olunca kimseyi eğitemezsiniz, haberdar etmek diyelim. Fakat o şeyin içine bir başka çalışma daha yerleştirdik. Her gittiğimiz bölgede, bu seçtiğimiz kadın örgütlerini çağırdık, çalıştık; ayrı ama yerel medyayı çağırdık, onlara anlatmaya çalıştık, bir günü onlara ayırdık. İkinci günü o bölgenin kamu kurumlarına ayırdık, valiliklere gittik, yerel yönetime gittik, Jandarmaya gittik, Emniyete gittik, barolara gittik ve en önemlisi, o tarihlerde Aile Bakanlığı daha kapatılmamıştı, onların il müdürlüklerine gittik, Milli Eğitim il müdürlüklerine gittik, Aile Bakanlığının il müdürlüklerine gittik, Sağlık ve Milli Eğitime gittik. Sonra yerel yönetimlere gittik. Her gittiğimiz bölgede üç, dört günlük çalışma planı yaptık ve bütün bunlarla görüştük. Sonra da eylem planı hazırladık. Bu eylem planının altına şunu koyduk: Orada bulunan kadın örgütlerine o eylem planlarını verdik çünkü izlemelerini istiyorduk. O eylem planlarının içine bütün bu saydığım kamu kurumlarını koyduk. Gideceksiniz, soracaksınız; o sorulardan biri, örneğin, yerel yönetimlere ve kamu birimlerine “Kaç para bütçe ayırıyorsunuz?” sorusunu sor diyorduk. İkincisi, “İstatistik tutuyor musunuz?” sorusuydu. Üçüncüsü “Veri kaynaklarınız var mı? Bu verileri toplayabiliyor musunuz ve bize sonuç bildirebiliyor musunuz?” dedik. En az altı aylık, en fazla bir yıllık eylem planları verdik arkadaşlarımıza. Çok güzel raporlar geldi, ben bu anlamda zaten o raporlarımızın sonuçlarını yazılı olarak sunacağım size fakat çok üzgünüm, sonuç raporu bizim için şöyleydi: İstanbul Sözleşmesi'ni 2011 yılında imzaladık, 2014'te yürürlüğe girdi. Biz 2016'da başladık, 2016 ve 2017 yıllarında gezdiğimiz bu 7 bölgede çok az bilenle karşılaştık. Ben bir avukatım ve iddiayla söylüyorum, bir kısım barolar bile bilmiyorlardı. Bazı yerlerde şöyle bir şeyle karşılaştık, kolluk gücü bizim için birinci sırada muhatap, Emniyet ve Jandarma: “Ama şimdi işimiz çok, bununla mı uğraşalım?” Bir kısmında da “Vallahi henüz onları hayata geçirecek çok fazla vaktimiz olmadı.” Bu serzenişlerle karşılaştık. Tam olarak da şunu söylemek istiyorum, o proje iki yıl sürdü, ikinci yılın bitiminde ortaya çıkan manzara bizim için şuydu: Gitmeliyiz, anlatmalıyız, öğretmeliyiz; yaygınlaşmasını ve kullanılmasını sağlamalıyız. Şimdi, biz tabii, sıradan bir sivil toplum örgütüyüz. Şansımız, bu kadar büyük olmak ve şubeler nezdinde bütün bu girişimleri yapabiliyor olmak. Fakat burada asıl beklenti, bizim de beklentimiz bu kaygıda “gidelim, çalışalım, öğretilim, yaygınlaştıralım, kullanalım” kaygısında devleti arkamızda görmek istedik. Neden? Çünkü güç onun ve ancak bütüncül bir politikayı o hayata geçirebilir. Nitekim, GREVIO Raporu'nda -biraz sonra ondan da bir özet vereceğim- zaten söylenen şey, Türkiye Hükûmetine dönük yapılan en önemli eleştirilerden biri “Sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışmanız gerekli.” eleştirisiydi. İçerikte de çok eleştiri var, “Şunu yapın, şunu yapın.” diyor, ayrı bir konu. Neden biz? Çünkü biz her yere girebiliyoruz, her soruna ulaşabiliyoruz, her kadının kapısını çalabiliyoruz. Devlete gidemeyen, devlete ulaşamayan, devletten çeken ya da bir şekilde devlete nasıl gidileceğinin yolunu yordamını bilemeyen her kadına bizim –yani sivil toplum örgütlerini kastediyorum- ulaşma şansımız var. Oysa en büyük sıkıntımız son dönemde, devlet sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışmıyor, en aza indi bütün

ilişkilerimiz. Ben ki bunların birçoğuna katılabilen şanslı örgütlerden biriyim, şanslı derneklerden biriyim ama devletle olan ilişkimiz 6284 sayılı Yasa'nın yazımı ve hayata geçmesi döneminden itibaren gitgide zayıfladı.

BAŞKAN – Orayı bir daha vurgular mısınız, bir daha söyler misiniz?

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – 6284 sayılı Yasa'nın yazımı ve hayata geçmesi tarihi itibarıyla –ki ben onu noktasına virgülüne kadar yazanlardan birisiyim, orada sabahlara kadar oturduk çalıştık- o tarihten itibaren –Meclisten çıktı, hayata geçti- ondan sonraki dönemde sivil toplum ile tabii başta Aile Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere ilişkiler gitgide zayıfladı.

BAŞKAN – Acaba bu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün kurulmuş olması...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü vardı zaten, Aile Bakanlığı hâline geldiğinde onun birimi hâline getirildi, ondan önce bağımsızdı.

BAŞKAN – Evet yani Aile Bakanlığının kurulması ve devletteki yapılanmanın değişmesiyle alakalı bir durum mu acaba? Tespitiniz nedir, onu merak ediyorum.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Vallahi, ondan çok emin değilim, şunun için emin değilim: Ben hâlâ Aile Bakanlığının Şiddet İzleme Komitesinin üyesiyim, senelerdir üyesiyim, her seferinde katılıyorum, her bakan döneminde de katıldım, devam ediyor nitekim ama oradaki katılımda gitgide kadın örgütlerinin sayısı azalıyor, mesela dikkatimi çeken şeylerden biri budur. Bunu şu anlamda söylüyorum: Biz çok çalışıyoruz, bunların yaygınlaşmasına ve kullanılmasına çok özen gösteriyoruz ama eğer oralarda yoksak ve hani... Sağ olun, bizi dinliyorsunuz.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Kadın toplum örgütlerinin azalması ayrı bir şey, kadın toplum örgütleri ile devletin kurumlarının ilişki içerisinde olmaması ayrı bir şey. Orada ifadenizi tam...

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Şöyle düzelteyim: O tip toplantılarda kadın sivil toplum örgütlerinin ne kadar çok katılımları varsa o kadar çok ses, sorun ve nefes devlete ulaşabilir ama oraya katılan örgüt sayısı azalıyor. Nafaka çalıştayına katıldık biz son olarak, nafaka çalıştayında davet edilmeyen birçok kadın örgütü kapıda “Neden davet edilmedik?” diye soru sordular ama içeri de giremediler. Şunu söylemeye çalışıyorum: Devlet ne kadar çok bu konuyla yakından, uzaktan, içinde, ilgili, çalışan örgüt varsa, ne kadar yakın ilişki kurarsa biz bu çalışmayı ortak sürdürebilirsek ve en önemlisi, devlet gücü bizi desteklerse –demin söylediklerim çerçevesinde- biz bu ülkede çok daha iyi şeyleri başarabiliriz.

Şimdi, bir başka mesele –arkadaşlarım ayrıntılarına girecekler ama ben genel bir çerçeve çizmeye çalışıyorum- İstanbul Sözleşmesi'ni imzaladıktan sonra yasal yükümlülüğümüz... Sorular sordular, ona devlet cevap verdi, GREVIO bağımsız denetim komitesi de Türkiye Hükûmetine karşı raporunu hazırladı. Bu arada kadın sivil toplum örgütleri de bir araya geldiler, onlar da bir gölge rapor hazırladılar ve GREVIO'ya gönderdiler. Şimdi, yani, hem devlet raporunu yolladı hem sivil toplum raporunu yolladı. Şimdi, devlete yollanan raporda, bütün uluslararası sözleşmelerde şöyle bir emir vardır, bu SEDAV'da da vardır, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde de vardır, İstanbul Sözleşmesi'nde de var, diyor ki: “Bu anlamda tavsiye kararları ya da raporlar taraf devlete gönderildiği zaman taraf devletin birinci işi şudur: Çevirecek, başta Türkiye Büyük Millet Meclisi yani milletvekilleri olmak üzere görevli, yetkili, sorumlu bütün kurumlara yayacak gereği için” ve en önemlisi, devamında da “Sivil toplumu bilgilendirecek.” Bugüne kadar –yanılıyorsam, burada kayıtlara girsin- bu rapor çevrilmedi, yetkililere dağıtılmadı, Türkiye Büyük Millet Meclisine dağıtılıp dağıtılmadığını da bilmiyorum. Bir ara Aile Bakanlığı gayriresmî bir çeviri koydu kendi sayfasına, “gayriresmî çeviri” ifadesiyle koydu. Sonra onu da geri kaldırdı, şu andaki bakanlığın altında, yine

ben bulamamış olabilirim, GREVIO raporunun çevirisi yok. Bunu neden söylüyorum? Çünkü oradaki eleştiriler bu sözleşmenin uygulanması, yayılması, öğrenilmesi, kullanılması için önemli yol gösterici ifadelerle dolu. Biz zaten taraf devlet olarak imzamızı attığımız için taahhüt ettik, yerine getireceğiz. Ha, uygun bulmadığımıza karşı çıkabiliriz, taraf devletlerin politikası, tabii ki ama temel olarak bu sözleşme ve bu raporlar kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili önerilerde bulunuyor.

Şimdi, orada, sanıyorum –özetleyeceğim sadece- üç başlıkta görüş var. Birincisinde diyor ki, birkaç maddede öncelikle şunu söylüyor: “Taraf devlete ısrarla tavsiye ediyorum ki -bu ne demek- bir an önce hayata geçirmesi için ısrarla şu konularda tavsiye veriyorum.”

İkincisi de, “Teşvik ediyorum, şu şu meseleleri konusunda onu hayata geçirmek için taraf devleti teşvik ediyorum.” diyor.

Üçüncüsünde diyor ki: “Orta ve uzun vadede siz ufak uygulama eksiklikleriniz varsa bunları lütfen giderin.”

Şimdi, çok derli toplu ve düzenli bir sistem oluşturmuşlar. Tabii, burada -ben yine özet olarak sunacağım size- birinci ve en önemli tavsiyesi şu, diyor ki: “Şiddet toplumsal cinsiyet eşitliğinin yokluğu nedeniyle var.” Ne demek bu? “Eşitsiz güç ilişkileri sonucu şiddet doğuyor.” diyor. Demin arkadaşım, sevgili arkadaşım çok güzel ifade etti: Erkek egemen anlayışla bu anlamdaki eğitimler, hatta hayata geçirmeler bu anlamda yapılıyor derken tam da kastettiği şey buydu. Çünkü GREVIO da aynı şeyi söylüyor.

Bunun anlamı ne peki? Türkiye’de iki cins var, yarısı erkek yarısı kadın. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği eşitsiz güç ilişkileri bize şunu çağırıyor: Bir cins diğer cinsin üstünde her şeyi yapmaya hakkı var. Böyle bir şeyi kabul etmemiz mümkün mü? Tabii ki mümkün değil. Tabii ki mümkün değil. Dolayısıyla devlete diyor ki: Bu eşitsizliği ortadan kaldıracak bir bütüncül politikan olsun. Bu politikayı hayata geçir. Yani bütün şiddet mücadelesinin temeline eşitliği, kadın-erkek eşitliğini, toplumsal cinsiyet eşitliğini hayata geçirme paydasını koy. Bu paydanın üstünde bütün mücadelede sorumlu kurum ve kuruluşlara, bunu anlat, öğret, bu konuda onları bilgilendir ve sorumluları izle ve denetle.

Tabii, bir sürü ayrıntısı var. Hâkimlere, savcılara eğitim verin, görevlilere eğitim verin. Bunların hepsini, hepsini yapıyorlar; bunlar ayrıntı, hepsi var. Fakat bir başka daha önemli, diyor ki: “Bu konuda veri topla.” Biz 98 yılından beri gerçekten, alnımızın damarı çatladı, bir veri bankası şiddetle ilgili, bütün kurum ve kuruluşlara yol gösterecek bir istatistiki bilgi, bir veri toplama, bir veri derleme başarısına ulaşamadık. Devlet son derece iyi niyetli araştırmalar yaptı ama hiçbir zaman bu anlamda istenilen bir veri ve istatistiki bilgi bankasına erişemedik. “Banka” tabirini ben kullanıyorum tabii çünkü orada herkesin faydalanabileceği istatistiki veri şeyini istiyor İstanbul Sözleşmesi.

İkincisi, diyor ki: “Para ayırın. Mutlaka para ayırın. Yani şiddetle mücadele edecekseniz devlet bütçesini harekete geçireceksiniz ve bütün kurum ve kuruluşları harekete geçireceksiniz.” Sadece merkezî devlet değil konuştuğumuz, tabii ki yerel yönetimler de. Nitekim biz Anadolu’da bunları araştırdık. Hiçbir yerel yönetim kadına yönelik şiddet konusunda bütçe ayırmıyor; böyle bir şey yok. Hangi partiden yerel yönetim temsilcisi olursa olsun sorduğumuzda böyle net bir cevap alamıyoruz çünkü pay ayrılmıyor. Paranız yoksa böyle bir mücadeleyi yapabilmeniz imkân ve ihtimali yok. Dolayısıyla şunu söylemeye çalışıyorum: Devletin kararlı, bütüncül ve herkesi sorumlu tutan...

BAŞKAN – Burada bir virgöl koyalım. Bazı yerel yönetimlerimiz, bazı belediyelerimiz kadın sığınma evleri açmış durumda. Bunu da bir parantez olarak belirtelim. Yani kurumlara da haksızlık yapmayalım.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ederim.

O zaman küçük bir şey yapayım. Burada, raporda, sığınma evlerinin artırılması da isteniyor, çoğaltılması da isteniyor. Şimdi, ben o zaman küçük bir şey daha söyleyeceğim: Sığınma evlerinin açılması ve yerel yönetimlerin bundan sorumlu olmasıyla ilgili çok ciddi bir mücadele de verdik. Ben o yasa, yerel yönetimlerin açma zorunluluğunu getiren yasa sırasında da gene çalışmaların içindeydim. Biliyorsunuz 50 binin üzerinde nüfusa sahip olanların açması getirildi, olmadı; sonra 100 binin üzerindekiilerin açmasıyla ilgili değişiklik hayata geçti. Fakat şu andaki sayı çok az, kapasiteler yetersiz. Var tabii, yok anlamında söylemedim, “Çoğaltın” diyor.

Fakat bir başka şeyi örnek vermek istiyorum. Yerel yönetimler İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenir. Hiç hayatımızda şöyle bir şey duyduk mu? Açanlara teşekkür ediyoruz, İçişleri Bakanlığı söyleyecek bunu, şu şu yerel yönetimler açtılar, teşekkür ediyoruz, ellerine sağlık, çok da iyi işletiyorlar ama şunlar şunlar da yasada zorunluluk olmasına rağmen açmadılar şeklinde bir izleme, en azından kınama, en azından bir denetleme gördük ve duyduk mu? Duymadık.

Şunu söylemek istiyorum Sayın Başkan: Her şeyimiz var. Yerel yönetimlerin, 100 binin üzerindeki yerel yönetimlerin açmasıyla ilgili yasamız var; onun için diyorum. Yasalarımız hiç kötü değil. Eğer gerçekten bunları hayata geçirmeye kararlıysak mutlaka izlemek ve denetim mekanizmalarının çalışması gerekiyor. İşte, bir örnek, açılmıyor, açmıyorlar ve biz sivil toplum örgütleri olarak en büyük destekleri vermeye hazırız. Lütfen yapın, biz de sorumluluk alalım diyoruz, bütçe ayrılmıyor. Şu anda var sığınma evlerimiz ama en büyük eleştirilerden biri de az, kapasitenizi güçlendirin ve her yerel yönetim açsın diye de eleştiri var.

Şimdi, tabii, bu örneklerden biri ama sonuç olarak şunu söylemeye çalışıyorum: Devlet, devletimiz bu işte kararlıysa, İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW Sözleşmesi bizim bütün mücadelemizi son derece güçlendiren, çok kuvvetli destek sözleşmeler. Yasalarımızın hepsinin de, Anayasa’mıza göre de üstünde.

Biz bu mücadelede sivil toplum örgütleri olarak her türlü rolü almaya hazırız. Arkadaşlarımız söyleyecekler, sunacaklar arkadaşlarımız birazdan, o sivil toplum raporunun altındaki imzalar gerçekten hepsi gönüllü çalışan kuruluşlar. Bütüncül bir politika, kararlı bir politika ve en önemlisi siyasetçilerimizin hiç yüksünmeden birer rol model olmaları. Onların ağzından çıkan her söz, her davranış ve her tutum insanlara örnek oluyor. Onun için, birincil olarak hem politikaları sağlam ve tutarlı olacak, hayata geçecek politikaları, bu altyapılarla zenginleştirilmiş olacak hem de bütün siyasetçilerimiz bu konuda kararlı, iyi rol modeller olabilecek ve iyi örnekler olabilecek açıklamaları ve duruşlarıyla, ihtiyacımız var onlara. Bu ülkede bunu başarmak mümkün, zor bir şey değil ama yeter ki bu kararlılık ve bu gücü kullanma niyeti hayata geçsin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Zühal Güreli’ye, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfını temsilen gelen arkadaşımıza söz veriyorum.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA VAKFI TEMSİLCİSİ ZÜHAL GÜRELİ – Çok teşekkürler.

Sema Hanım’ın bahsettiği gibi, bu arada bir şekilde belki zayıflamış olan ilişkinin yeniden tesis edilmesi anlamında çok önemli görüyoruz bu görüşmeleri, buluşmaları. Sonuç itibarıyla, gerçekten bizler bir araya gelip birlikte taleplerimizi ve kadınların faydası için ne yapılması gerektiği konusunda iş birliği içerisinde olmak ve bilgi alışverişi yapmak çok kıymetli bu anlamda.

Ben Mor Çatı’dan geliyorum dediğiniz gibi. Birazcık burada olmak neden bizler için önemli, biraz onu aktarmak için aslında biz ne yapıyoruz ya da ben ne yapıyorum, biraz ondan bahsetmek istiyorum.

Mor Çatı zaten, eminim ki biliyorsunuzdur, 1990 yılında kurulmuş bir kadın örgütü. Ben Dayanışma Merkezinde başvuru alıyorum. Çok fazla başvuru geliyor Türkiye’nin her yerinden. Aslında biz İstanbullu bir kadın örgütüyüz ama gerçekten bilinirliliği yüksek olan bir kadın örgütü burası. Pek

çok yerden aldığımız başvurular yani kadınlar, bizleri bazen ilk defa arıyorlar bazen de aslında pek çok devlet kurumuna başvurduktan sonra aramış oluyorlar. Dolayısıyla kadınların şiddete maruz kaldıktan sonra destek arayışları içerisinde biz de uğradıkları bir kapı oluyoruz. Dolayısıyla bizler kadınların bize gelene kadar yaşadıklarını ve işte destek almaya çabalarken nerelerde aslında tökezlenmiş, sistemde ne gibi aksaklıklar var, tıkanıklıklar var, onları bizimle paylaşmış oluyorlar esasında. O yüzden, tam da bu bilgileri bizlerin bu politikaya taşınması açısından bu buluşmalar, bu bir araya gelişler çok kıymetli.

Tabii ki raporlarımızı yazıyoruz. Biz bunları kamuoyuyla paylaşmaya çalışıyoruz ama yine de birlikte çalışmak bu anlamda daha verimli oluyor. Pek çok anlamda bir araya gelindi zaten. Bu 6284 sayılı Kanun'un oluşturulması sürecinde vesaire.

Dolayısıyla Mor Çatı, hukuki, psikolojik, sosyal ve sığınak desteği veren bir kadın örgütü. Bizler, çoğunlukta telefonla arayan kadınlara destek olmaya çalışıyoruz, sosyal çalışma yürütüyoruz. Eğer kadının sığınak ihtiyacı varsa ve biz bunu sağlayabiliyorsak eğer, bizim sığınacağımızdan destek alıyorlar, yoksa devlet sığınacağına yönlendiriyoruz. Çoğu kadın aslında pek çok kere devlet sığınığında kalmış ve bir daha devlet sığınacağına gitmek istemeyen kadın oluyor ya da devlet sığınacağıyla ilgili pek çok duyumlar edinmiş oluyorlar, belki başka kadınların, çevresindeki kadınların deneyimleri onların kulağına gelmiş oluyor ya da internette araştırmış oluyorlar. Dolayısıyla bizler bu bilgileri almış oluyoruz. Çok iyi çalışan insanlar olmakla birlikte yani görevliler olmakla birlikte çok kötü uygulamalar da oluyor.

Bunun yanı sıra, dediğim gibi hukuki destek talebinde bulunuyorlar. Gönüllü avukatlarımız var ve danışmanlık desteği verebiliyor gönüllü avukatlar. Burada da o kadar fazla aslında kadına yönelik şiddet konusunda kanunlara, İstanbul Sözleşmesi'ne, 6284'e aşına olmayan avukatların, hâkimlerin, savcılarının olduğu gözler önüne seriliyor. Bunu anlamış oluyoruz. Pek çok kereler bizler avukatlarla dahi görüşmek durumunda kalıyoruz. Bu gibi bilgileri almış oluyoruz kadınlardan.

Bunun yanı sıra, psikolojik destek tabii ki çok önemli bir destek. Kadından yana bakış açısıyla tabii ki ve kadını bir birey olarak gören, bir ailenin parçası olarak değil de onun birey olarak bağımsız bir hayat kurabilmesini sağlayacak bakış açısıyla kadınların desteklenmesi çok kıymetli. Bizlerin verdiği destekler bu.

Dediğim gibi, kadından yana bakış açısıyla Mor Çatı, feminist bir kadın örgütü ve feminist ilkelerle destek sağlamaya çalışıyoruz, dayanışma kuruyoruz kadınlar. Bu doğrultuda birtakım tabii ki ilkeler var dediğim gibi. Ama şiddetin kaynağına ilişkin, "Neden kadınlar şiddete maruz kalırlar?" diye aslında bunu sorduğumuz zaman, en temel kaynak İstanbul Sözleşmesi'nde yer alıyor zaten. İstanbul Sözleşmesi'ne göre kadınlar toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden ötürü şiddete maruz kalıyorlar yani kadın olduğumuz için şiddete maruz kalıyoruz.

Bu tanımların hepsi İstanbul Sözleşmesi'nde mevcut ve dolayısıyla, aslında bütün diğer sözleşme maddelerinin temelini oluşturduğu için bunların gerçekten üzerinden geçilmesi için bir kere okumak isterim. Yani tanımlar üzerine bir tekrar yapmak istiyorum.

"Kadınlara yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ızdırıp veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir."

Aile içi şiddet... Bu da çok önemli. Yani kadınların şiddete maruz kaldıktan sonra uğradıkları aslında ikincil mağduriyetler, ikincil travmaların en önemli kaynağı bu şiddetin aile içerisinde, yakın ilişkilerde söz konusu olmasından ötürü kadının desteksiz bırakılması. Aile içerisindeki o ilişkiye müdahil olunamayacağı ya da "aile içerisinde halledin" anlayışıyla yaklaşıldığı için. O yüzden bunu da çok önemsedğim için okumak isterim.

“Aile içi şiddet, aile içerisinde veya hanede veya mağdur, faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir.”

“Toplumsal cinsiyet” tanımı ise İstanbul Sözleşmesi’nde şu şekilde yapılmakta: “Kadınlar ve erkekler için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına gelir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadına kadın olmasından ötürü uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.”

Dolayısıyla tam da başta dediğim o feminist ilkeler aslında tamamıyla buna dayanan şeyler. Kadınlar, kadın olduğu için şiddete maruz kalıyorlar dedik ya çünkü şiddetin bir bahanesi olamaz, hiçbir bahane bir kadına şiddet uygulanmasını gerekli veya mazur gösteremez. Dolayısıyla kadınlar destek almak istediklerinde bunu bilmek onları çok rahatlatıyor çünkü her zaman onlar suçlanmış oluyorlar, her zaman onlar kendilerinde bir kusur, bir problem olduğunu düşünerek aslında müracaat ediyorlar ve uzun yıllar da dayanıyorlar aslında şiddete gerek çocukları için olabilir gerek çaresiz ve yalnız hissettikleri için olabilir. Dolayısıyla hep onlar kusurlu olmuş oluyorlar, şiddetin sebebi de yine onlar oluyor. Dolayısıyla bir kadın polis görevlisine ya da savcıya, hâkime ya da bir kadın örgütüne – fark etmez- başvurduğu zaman kesinlikle “Neden şiddete uğradın?” yaklaşımıyla da onları suçlayacak, onları yargılayacak bir yaklaşım olmaması gerekiyor. Dolayısıyla burada hepimizin vereceği öneriler aslında buna dayalı öneriler oluyor. Yani kadınları yargılamadan, suçlamadan ve onlara destek verebilecek, onları birey olarak, bağımsız bir hayat kurabilmeleri için destekleyecek mekanizmalar oluşturmak esasında, temel amaç bu. Şiddetin bahanesi olamaz ve kadınlar, bu şiddeti hak etmiyorlar.

Dolayısıyla tüm bu mekanizmaları düşündüğümüzde, evet, eğitimler yapılıyor, çok fazla eğitim yapılıyor, biliyoruz, duyuyoruz. İl eylem planlarında valilik koordinasyon toplantılarına gittiğimizde herkes yaptığı eğitimleri söylüyor. Ama bu eğitimlerin nitelikleri konusunda gerçekten bir verimiz yok. Yani nasıl bir sonuç elde ediliyor, gerçekten bu eğitimler fayda sağlıyor mu ya da bu eğitimi alan kişiler aslında uzun soluklu çalışan kişiler mi yani şiddete maruz kalan kadınlara diyelim ki destek oluyor bir polis ve eğitim alıyor ama o görevde mi kalıyor, devam ediyor? Yani bu anlamda, bu alanda destek olacak kamu görevlilerinin o görevdeki devamlılığı da önemli, sadece eğitim alması o süreçte değil.

Bunun yanı sıra, tüm bu kişilere eğitim verilmesinin yanı sıra, aslında devlet mekanizmalarında işte tüm üst düzey politikacılardan tutun da en alt kademeye kadar söylemlerin çok önemli olduğunu görüyoruz. Yani eğer ki kadın-erkek eşitliğini zedeleyecek, buna inanmayan, kadının ailenin bir parçası olduğunu ifade eden ve kadın ile erkeğin asla eşit olamayacağını ifade eden söylemler duyuyorsak eğer bunun sonucunda tabii ki de polis bunun ihmal edilebilir bir şey olduğunu düşünebiliyor ya da görevini ihmal etmekte bir beis görmüyor çünkü bunu aslında politik söylemlerde duymuş oluyor ve bunun bir yaptırımı olmadığını da görebiliyor. Bunlar kadınların destek almasını çok fazla engelleyen şeyler çünkü kadın, polise gittiğinde korkutuluyor bazen, “Sen sığınağa gideceksin, orada çıktıktan sonra ne yapacaksın?” Bazen yanlış bilgi veriliyor, caydırıcı bilgi veriliyor, “Sığınağa seni alırız ama çocuğunu götüremezsin.” diyorlar. Oysaki böyle bir uygulama yok. Bazen de hiçbir şekilde bilgilendirilmiyor kadınlar. Oysaki İstanbul Sözleşmesi’ne göre bu bir haktır, bilgilendirilmesi gerekir kadınların.

Aynı şekilde, toplumsal cinsiyete dayalı ön yargılar yani kadını suçlayan, şiddete maruz kaldığı için yine kadını suçlayan yaklaşımlar şu şekilde de tezahür edebiliyor: Kadın gitmiş, şikâyetle bulunuyor, “Nereden buluyorsunuz bu manyakları?” diyor mesela savcı, şiddet uygulayan fail için. Yani sözde kadının tarafında ama bizler mi buluyoruz peki, manyakları? Hayır. Burada sistematik bir şey var. Burada sistematik bir şiddet var. Dolayısıyla ben bir kadın olarak gidip bir manyağı buluyorsam, bir sürü kadın mı manyağı buluyor? Bu manyaklık değil; bunu görmüş oluyoruz esasında. Bu sistematik bir erkek şiddeti. Tam da kadın ve erkeğin eşit olmamasından kaynaklı bir şiddet.

Bu sistematik... “Sistematik” lafını da aslında boş kullanmıyorum, altını doldurmak lazım. Nasıl dolduruyoruz? Verileri toplayarak, kadınlardan edğimiz verileri toplayarak, İstanbul Sözleşmesi’nin işte GREVIO raporunda da var. Yapılması gereken şey, raporlama, bu raporların kamuya paylaşılması, bu bilgilerin raporlara işlenmesi. Ama devlette raporlanıyor, duyuyoruz. Yani sosyal çalışmacı arkadaşlar o kadar iş yüküyle mücadele etmek zorunda kalıyor ki. Bir sürü vakaları var çünkü çok az personel var, bunun yanı sıra raporlama yapıyorlar, bunun yanı sıra başka başka şeyler yapıyorlar. Bunun yapıldığını duyuyoruz ama paylaşılmıyor. Kadına yönelik erkek şiddetini görünür kılmak istiyorsak, bununla mücadele ettiğimizin resmini sunmak istiyorsak bu verilerin tutulması ve paylaşılması gerekiyor, başka türlü bunu görünür kılamayız. Münferit olaylar ya da işte onun psikolojik rahatsızlığı var; o, işte, ailesinden şiddet görmüş küçükken o yüzden meyilli; o, işte, çok ekonomik krizde, işsiz kaldı, o yüzden. Kadınlar zaten bu sebeple arıyor bizleri. Yani şu aralar çok sıkıntıda o yüzden sınırları çok bozuk, beni dövmeye başladı falan diyor. Bu bir gerekçe mi? Değil. Hepimizin hayatta sorunları oluyor. Hepimiz çocukluktan itibaren baş etmesi gereken sorunlarla baş ediyor. Dolayısıyla ben bir erkeğe şiddet uygulamamayı seçiyorsam, bir yetişkin olarak erkeğin de böyle bir yükümlülüğü var esasında. Dolayısıyla bu sistematik erkek şiddetini görünür kılmak ve aslında yapılan bütün destekleri de görünür kılmak açısından... Çünkü güçlenen, hayat kuran, şiddetsiz hayat kuran kadınlar da var. İşte, bunları da görünür kılmalıyız. İşte, kadınların güçlenme hikâyeleri şeklinde. Bunları görünür kılmak aslında hem şiddeti azaltacak hem kadınların güçlenmesine sebep olacak şeyler diyebilirim.

Sığınak kısmını aslında ben üstlenmiş oldum. Sığınaklarla ilgili biraz daha detaya girmek istiyorum burada.

Dediğim gibi, pek çok kadın aslında devlet sığınağına gitmiş oluyor ve çok kısa süre içerisinde çıkmış oluyorlar devlet sığınağından çünkü desteklenmediklerini ya da o koşulların onların kalabilmesine uygun olmadığını söylüyorlar. Çünkü devlet sığınakları az sayıda. Belediyelerin sığınakları var dedik ya... Her 100 binden fazla nüfusu olan her belediyenin sığınak açma yükümlülüğü var esasında ama bu yükümlülük konusunda belediyelere baskı yapılmıyor görüyoruz ki. Her belediyenin dolayısıyla yok sığınağı.

Devlet sığınakları keza yetersiz, yatak kapasitesi ve sayıları yetersiz. Kadınlar çok fazla kalabalık sığınaklarda kalıyorlar. Özellikle ilk kabul birimi çok sıkıntılı. İlk kabul biriminde kadınlar bir iki hafta falan bekletilip, istasyon oluyor bu sığınaklar, sonrasında sığınağa yönlendiriliyorlar fakat ilk kabul birimlerindeki o bekleme süresi uzatılıyor. Yani bir kadın gerçekten cezalandırılıyor gibi muamele ediliyor. Orada, uzatılan o süreçte bir kere aşırı baskıcı bir zihniyetle kadınların telefonları ellerinden alınıyor, kadınların dışarı çıkması engelleniyor, iş görüşmesi ya da küçük, 3 yaşındaki çocuk ile bir kadın odada tıklı kalıyor örneğin. Yani o çocuğu zapt etmek mümkün değil. Kadın tabii ki evine geri dönmek ister. Ya da kötü muamele, cinsiyetçi yaklaşımlar... Bunları yine kadınlar yapıyor, evet, ama dediğim gibi, bu yaklaşım değiştirilme niyetiyle orada düzeltilmeye çalışılmalı sığınak çalışanlarında ve diğer kamu görevlilerinde tabii ki.

İlk kabul biriminden sığınağa gidiyor, yine aynı şekilde kısıtlamalar söz konusu. Yani bir kadının çalışma saatlerine uygun olmayan bir vakitte dönmesi bekleniyor örneğin. Kadın çalıştığında, diyelim ki yedi de çıkması gerekiyor ama beşte sığınakta olması gerekiyor. Yani bunlar çok büyük sıkıntılar.

Bunun yanı sıra, standart kesinlikle yok. Her ilden farklı şeyle duyuyoruz. Bir il içerisinde farklı sığınaklardan farklı şeyler duyuyoruz. Bunlar standarda oturtulması lazım. Kadınlar bize sığınaklarla ilgili bilgi almak istediklerinde artık hiçbir şey diyemiyoruz yani her yerde farklı uygulamalar olabiliyor ama sonuçta, can güvenliği riskiniz için gidin, buralar önemli mekanizmalar demek zorunda kalıyoruz. Ama artık şuna da şahit oluyoruz ki: Kadınlar diyelim ki bir devlet kurumunu -ki bu ne olabilir? ŞÖNİM olabilir, 183 olabilir- sığınaklarla ilgili aradığında artık açık açık söylüyorlar: “Dışarı

çıkamazsın. Telefonunu kullanamazsın. Bazen psikotik kadınlarla birlikte kalmak zorunda kalırsın. Bunları baştan kabul ediyorsan gel.” Bunlar bile açık açık söyleniyor artık. Hiçbir şekilde kadınları teşvik eden bir yaklaşım değil bu tabii ki. Hatta caydırıcı bir şey.

Bunlar, tabii, T.C. vatandaşlarının yaşadığı sıkıntılar. Yabancı uyruklu kadınlar alınmıyor bile. Eğer ki bir kadının sığınağa ihtiyacı varsa, biz bu konuda mesela büyük sıkıntı yaşıyoruz. Zaten küçük bir sığınağımız var. Bir kere T.C. no.su olmayan kadınlar alınmıyor sığınağa, bir kere bunu söylemiş olayım. İl koordinasyon toplantısında şöyle bir karar alındı aslında İstanbul’da ama bu yayınlanmadı, uygulamaya konulmadı diye biliyorum ben: Bu T.C. no.suz, kimliksiz kadınlar ilk kabul birimine alınsın, ne olursa olsun sokakta bırakılmasın. İvedilikle o kadına destek olunmalı ve bu çok güzel bir öneri en azından ama dediğim gibi, bu eylem planı yayınlanmadı diye biliyorum.

Bunun yanı sıra, bir kadının T.C. no.su var yine giremiyor, darp, cebir raporu bekleniyor o kadından. Darp, cebir raporu da nedir? İşte, ben fiziksel şiddete maruz kaldım, gideyim hemen darp raporu alayım ki kanıtlayayım. Ama 6284’e göre delil beklenmez. Yani ben bir T.C. vatandaşı olarak psikolojik şiddete, ekonomik şiddete ya da cinsel şiddete -yani bunlar görünür olmayabilir diye bunları söylüyorum- maruz kalmış olabilirim ve sığınağa gitmek istiyor olabilirim örneğin. O zaman benden darp raporu istenmez. Ama yabancı uyruklu kadınlardan isteniyor. Eğer ki bir kadın kendi ülkesinde şiddete maruz kalmış ve buraya kaçmak zorunda kalmışsa örneğin -ki böyle bir başvurmuz vardı bizim, tecavüz sonrasında yani yürüyerek İstanbul’a kadar gelen bir kadın başvuranımız var örneğin; inanılmaz bir hikâye- dolayısıyla bu kadından da Türkiye şiddet görmesi bekleniyor, aynı zamanda akut şiddet görmesi bekleniyor, darp raporunu göstermesi gerekiyor.

ŞÖNİM’ler, tek kapı sistemi dedik... Tek kapı sistemi olarak maalesef destek vermiyorlar, kadınların muhakkak polise gitmesi gerekiyor. Öncelikle polisle muhatap olması gerekiyor. ŞÖNİM kabul etmiyor doğrudan. Polisten çekinen kadınlar olabiliyor, “Ben polise gitmek istemiyorum.”, “Ben polise düşmedim daha.” falan diyen kadınlar oluyor. Dolayısıyla aslında doğrudan ŞÖNİM’den destek alamıyorlar.

ŞÖNİM’in hukuki ve psikolojik destek anlamında da, biliyorsunuz, sosyal destek anlamında da danışma merkezi olarak destek veriyor olması gerekir. Yani sadece sığınak değil, bir kadının sadece sığınak desteğine ihtiyacı olmayabilir ama ŞÖNİM bunu da vermiyor. Bir kere çoğu ilde ulaşılmıyor bile telefon numaralarına. 7/24 destek vermesi gerekirken -böyle söyleniyor- gündüz dahi ulaşılamıyor telefonlarına.

Bunun yanı sıra, psikolojik destek verilmiyor. Şöyle bir karmaşayla karşılaştık bu sene verdiğimiz atölyelerden: Psikolojik destek verilmiyor kadınlara ama psikologlar istihdam ediliyor. Psikologlar sosyal çalışma yapıyor, orada bir sınır karmaşası oluyor ama psikolojik destek vermiyorlar. Sosyal çalışma nasıl yapılıyor? O da tartışılır çünkü buradaki destek veren kişi psikolog oluyor. Oradaki mesele, bir sosyal çalışmacının o kadınla çalışması, bir de bunun yanı sıra terapi desteği verecek bir psikolog. Psikoloğun uzmanlığı bu anlamda gerekli esasında. Böyle şeyler de duyuyoruz. ŞÖNİM’de kalan, devlet sığınağında kalan bir kadın Mor Çatı’yı arayıp psikolojik destek isteyebiliyor örneğin.

Çocukların okula kaydı yapılmıyor. Bu da çok caydırıcı bir şey. Zaten kadınlar ilk aradıklarında “Çocuğum okulundan geri kalmaz değil mi?” diye arıyor, “Kaydı yapılır değil mi?” diyorlar. Biz de çocuk bir sene kaybetse, önemli olan can güvenliğiniz demek zorunda kalıyoruz en kötü ihtimalle. Çünkü kadınlar o kadar evden çıkmakta zorlanıyorlar ki aslında. Çoğu zaten ölümü bile göze alarak yaşıyor. Dolayısıyla onların destek almasını engelleyecek bütün düşünceler üzerine, bütün korkular üzerine çalışmak gerekiyor.

Okul kaydı, kreş desteği. Kreş desteği de maalesef yeterli değil. Ücretsiz verilmesi gerekiyor kadınlara. Özellikle 3 ve 2 yaş altı kreş desteği çok az. Bunun üzerindeki kreş destekleriye zaten iş saatleriyle uyumlu değil, kadınlar yine çalışmıyorlar çünkü, bu sebeple. Çok iyi örnekler duyuyoruz, sığınaklarda kreşler olabiliyor ama çoğunlukla sığınaklarda kreş yoktur, kadının bırakması gerekiyor yani çocuğun bakımından kadınlar sorumludur.

Tüm bu maddi koşulların yanı sıra bir de içeride yapılan çalışmanın niteliğine dair sıkıntılar var, çok büyük. Orada güçlendirici ve kadını bağımsızlaştırıcı bir çalışma yapılıyor mu? Bu inanılmaz tartışmalı bir konu. Çoğu kadın hiç görüşmeden yani bir sosyal çalışmacıyla hiç görüşmeden, onun üzerinde çalışma yapılmadan çıkmış oluyor sınıktan. Orası bir barınak değil, orada kadının bundan sonraki hayatında, şiddetsiz kuracağı hayatı için desteklenmesi gerekiyor. çıktığında nasıl bir hayat planı yapabileceği konusunda yoldaşlık edilmesi gerekiyor, bilgi paylaşımı yapılması gerekiyor ama bunların hiçbirinin yapılmadığını görüyoruz. Tamamıyla çalışanların inisiyatifine göre, çalışanların karşılaştıkları zorluklara, verdikleri tepkilere göre oluşan birtakım kurallar oluyor her yerde. Yani oradaki yaşam düzenine göre, oradaki ortak yaşamı düzenlemek adına çalışanlar kısıtlayıcı, baskıcı kurallar koyabiliyorlar. Kadınlar Mor Çatıya geldiğinde şunu söylüyorlar bize: “Ben zaten evde şiddet görüyordum, ben zaten adımımı dışarıya atamıyordum, burada da aynı koşullarda yaşayacaksam niye kalayım burada?” diyor örneğin.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin benimsenmesi şu anlamda da çok önemli: “Bir kadın sadece bir erkeğin himayesinde ya da bir erkeğe itaat ederek yaşamalı.” gibi bir geleneksel görüşe sahibiz değil mi bu toplumda? Çünkü ataerkil sistem söz konusu. Fakat bakıyoruz ki kadınlar ailesinden destek alamıyor, kendi evlilik hayatında zaten şiddete maruz kalıyor. Dolayısıyla, bir kadının yalnız yaşamak için, yalnız yaşamanın koşullarını yaratabilmesi için aslında teşvik edilmesi gerekiyor ve bunun için de o ön yargılardan arınmış olmak gerekiyor. Kadının bir birey olarak bağımsız bir hayat kurabileceği algısının söz konusu olması gerekiyor sonuç itibarıyla.

Az personel var, yatak kapasitesi az, bir de 12 yaşından büyük erkek çocuklarının alınmaması meselesi var tabii ki. Aslında yasalara göre, 12 yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar evet sığınağa gidemiyor, sığınağa alınmıyor olabilir ama onlara ev tahsis edilmeli çocuğuyla birlikte. Ama ne oluyor? Kadınlar, 12 yaşından büyük çocuğunun sığınağa alınmayacağını ve kendisinden ayrılacağını duyduğunda sığınağa gitmekten vazgeçiyorlar. Çünkü zaten o kadın, o çocuk o yaşa gelene kadar sırf onun için şiddete maruz kalıyor, sırf onun etkilenmemesi için o evlilik içerisinde kalmış oluyor. Dolayısıyla çocuklarını bırakmak istemiyorlar.

6284’ten aslında Huriye bahsedecek ama gizlilik kararıyla ilgili –birazcık ben bunlara da girmek istiyorum- büyük sıkıntılar yaşıyor kadınlar. Kadınların gizlilik kararı alması artık çok zorlaştı. Aldıklarında da sistemde çok büyük sıkıntılar, koordinasyonsuzluk var ve kadınlar daha da büyük mağduriyet yaşıyorlar, onları resmen cezalandıran bir mekanizmaya dönüşüyor bu bütün hakları. Ne oluyor? Kadın diyelim ki gizlilik kararı aldı, bütün sistemlerde, devlet kurumlarında bilgileri gizleniyor ve sonrasında, bir ihtiyacı olduğunda kadın o işini göremiyor. “Senin hiçbir şeyin, hiçbir bilgin gözüküyor burada, hiçbir şey yapamam.” diyor örneğin devlet kurumundaki kişiler. Maalesef böyle başvurularımız var.

Bunun yanı sıra, genel sağlık sigortasından faydalanmayla ilgili sorunlar yaşadığını görüyoruz kadınların. Kadın ve çocuklar genel sağlık sigortasından yararlanmalı. Mesela bir başvurumuz, kocasının SGK borcu var diye sağlık hizmetinden faydalanamadı. Oysa ki o kadın 6284 almadan da şiddete maruz kalıyorsa genel sağlık hizmetinden, sigortasından faydalanabilmeli.

En önemli gördüğümüz konulardan biri de aslında yasal olarak hakkımız olan kürtaj meselesi. Kürtajda şu anda 10 haftalık yasal izin kapsamında kürtaj yapma hakkı var kadınların ama fiiliyatta böyle değil. Özellikle devlet hastanelerinde, büyük şehirlerde belki 1, belki hiçbir hastane yapmıyor; diğer şehirleri siz düşünün. Artık özeller de yapmamaya başladı. Sağlık çalışanları korkudan yapmayabiliyor, kadınlara yanlış bilgi veriliyor, “Kürtaj yasağından sonra yapmamaya başladık.” diyorlar örneğin ama öyle bir yasak yok. Burada da tabii ki devlet söylemleri önemli. Bunların yine gözden geçirilmesi çok kıymetli.

Mor Çatıya başvuran kadınlardan nafakaya dair şuradan bilgi ediniyoruz ve şuradan doğru savunuluculuk yapmaya çalışıyoruz. Örneğin, kadınlar Mor Çatıyı aradığında ekonomik destek talep ederek arıyorlar. Ekonomik desteği talep ettiklerinde, birazcık kadınları dinlediğimizde aslında kadının şiddet gördüğü o ilişki sebebiyle yoksulluğa düştüğünü görüyoruz. Çoğunlukla, şiddet gördüğü adamdan, failden kurtulabilmek için “Bütün haklarımdan vazgeçtim, nafaka istemedim.” diyen kadınlar var. İşte “Canımı kurtarayım.” deyip boşanma sürecine giren kadınlar var. Boşanma sürecinde tehdit edildiği için bu hakkından vazgeçmek zorunda kalan kadınlar var. Bunların hepsinin yanı sıra, nafaka bağlanan kadınların zaten boşanma davaları -eğer ki nafaka talep ediyorsa özellikle kadınlar, çünkü o zaman çekişmeli oluyor davalar- en az beş-on yıl falan sürüyor. Böyle bir kadının yaşadığı mağduriyetin yanı sıra 200-300 liralık nafakalar bağlanıyor ve bunlar da ödenmiyor zaten. Ama kamuoyunda o kadar farklı, o kadar yanlış bilgiler paylaşıyor ki ya da o kadar -varsa bile- uç örnekler paylaşıyor ki bu duruma ilişkin ciddi bir araştırma yapılmadan kadınların nafaka hakkına göz dikilmeye başlandı. Dolayısıyla, bizler de kadın örgütleri olarak diyoruz ki: “Nafakaya dair düzenlemede zaten nafaka yükümlüsünün ekonomik durumu göz önünde bulundurulur. Kadın çalışmıyorsa, orada bir yoksulluk durumu varsa nafakaya hak kazandığı görülüyor zaten.” Çünkü bazen kadınlar erkeklerden daha fazla da kazanabilir, o durumda da erkeğe nafaka bağlanabilir yani kanun buna izin veren bir kanun. Ama görüyoruz ki kadınlar daha fazla nafaka hakkından faydalaniyor. Çünkü, toplumsal cinsiyet eşitsizliği meselesine yine geliyoruz. Çünkü kadınlar okutulmuyorlar aile içerisinde ya da meslek edinme kurslarına gidemiyorlar, evden çıkamıyorlar ya da okulu var diyelim, kocaları tarafından çalışmalarına izin verilmiyor. Diyelim ki, çalışırken, çocukları oldu diye işten çıkmak zorunda kalıyorlar. Dolayısıyla, erkeklerin aslında o kariyer planlarını ya da çalışma hayatlarını sürdürebilmelerine rağmen kadınlar buna hiçbir zaman sahip olamıyorlar ya da sürdüremiyorlar. Bu eşitsizlik nedeniyle kadınların nafaka hakkından faydalaniyor olması kadınların suçu değildir.

Dolayısıyla, devletin yapması gerekenler, onları destekleyecek mekanizmalar oluşturmaktır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini önleyen ve telafi eden çalışmalar yapmaktır. Devlet politikalarının, kadınların istihdama katılımı, sosyal desteklere erişimi, eğitimden eşit bir şekilde yararlanmaları, kreşlerin yaygınlaştırılması ve iş saatleriyle uyumlu hâle getirilmesi yönünde düzenlenmesi, sorunun esas kaynağını gören çözümler olacaktır. Bunun yanı sıra, kadınların nafaka konusunda karşılaştıkları sorunlar üzerine çalışmalar yapılmalı ve mağduriyetleri telafi edilmelidir. Nafaka süresi ve kusur konusunda mevcut yasa değiştirilmemelidir. Hukuki süreçler sonunda nafaka yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin güçlükler tespit edilmeli ve buna ilişkin çözümler üretilmelidir. Nafaka alamayan kadınların mağduriyetlerini giderici ara formüller bulunmalı, kadınların ve çocukların yoksulluğa düşmelerinin önü kesilmelidir. Eğer ki bir kadın zaten çalışmaya başlıyorsa nafakası kesiliyor, evleniyorsa nafakası kesiliyor, eğer ki adam çalışmamaya başlıyorsa, işinden atılıyorsa örneğin nafaka kesiliyor. Yani şu andaki mevcut sistemde aslında süresiz ve çok büyük, yüksek miktarlarda nafakalar yok. Çıkarılan yaygaraya gerçekten iyi bakılması, mevcut durumda çok iyi veri toplanması gerektiğine inanıyoruz biz kadınlar olarak. Nafaka konusunda söyleyeceklerim bu kadar.

GREVIO raporundan -biraz bahsetti tabii Sema Hanım- ben buradan biraz bahsedip bu uzun şeyi okumak istemiyorum esasında, biraz süremi aşmamak adına. Biliyorsunuz kadın örgütleri olarak İstanbul Sözleşmesi İzleme Platformu diye bir platform var. Yani bu alanda, kadına ve çocuğa yönelik şiddet alanında aktif çalışan, faaliyet gösteren örgütlerin dâhil olduğu bir platformdur bu. 81 adet kadın ve LGBTİ örgütlerinin oluşturduğu bir GREVIO gölge raporu yazıldı. Bu raporu sizlerle paylaşmak isteriz zaten. O rapor neticesinde bizim oluşturduğumuz alınması gereken 50 tane acil önlem sıraladık bu rapor sonucunda. Ve en kıymetlisi de en önemlisi de o önlemleri neye dayanarak istiyoruz, neye göre talep ediyoruz, bütün bunların açıklamasını da yaptık aslında o raporlarda.

Dolayısıyla, bilgi alışverişi her zaman olabilir ama dediğim gibi, buradaki ilişkiyi yeniden tesis etmek, birbirimizi anlamak adına burada olmak gerçekten çok güzel. Umarım daha sık bir araya gelebiliriz. Bu acil önlem ve GREVIO gölge raporunu da gerçekten paylaşmak isteriz sizlerle.

BAŞKAN – Onu bize ileteceksiniz, tabii ki raporlarınızı ayrıca alacağız. Bizde bulunması lazım, ayrıca vekillerimizle de paylaşırsınız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Önceden iletirse aslında çok daha iyi olur.

BAŞKAN – Önceden bize de ulaşmamış oluyor, şu anda...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gelecek olan kurumlara önceden sorup “Bize iletmek istediğiniz var mı?” deyip onları bize iletirseniz Başkan olarak.

BAŞKAN – Evet, üzerinde çalışma yapılmış olur.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Biz de en azından görüp hani onlara yöneltebileceğimiz soruları da daha iyi hazırlarız.

BAŞKAN – Evet.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA VAKFI TEMSİLCİSİ ZÜHAL GÜRELİ – Biz de düşünemedik, bir dahakine evet...

BAŞKAN – Bundan sonra çağıracağımız sivil toplum kuruluşlarından isteriz, öyle olabilir.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Sayın Başkanım, ötür dileyerek bir şey ekleyebilir miyim arkadaşım?

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – GREVIO raporunda çok ciddi yer alıyordu veri meselesi. Ona küçük bir örnek vermek istiyorum. Arkadaşım nafakayı anlattığı için örnek vereceğim. Nafakayla ilgili bir çalıştay yapıldı. Aile Bakanı, Adalet Bakanı ve İçişleri Bakanı katıldılar, biz de oralardaydık. Tabii, en önemlisi, hani bir mağduriyet edebiyatı gidiyor ülkede, gazetelerde bir şeyler yazılıyor, söyleniyor; ben samimi bir şekilde Sayın Adalet Bakanına soru sordum, dedim ki: “Efendim, mağduriyet edebiyatı edebiyat olmaktan çıksın. Eğer elinizde bir veri varsa, gerçekten bu anlamda mağdurlar varsa ve bu mağdurların sayısı ve istatistiği varsa lütfen burada bunu sunun.” Sayın Bakan dedi ki: “Hayır, böyle bir istatistiğimiz yok. Üstelik biliyorsunuz, UYAP sisteminde –bizim yargı ağı, biliyorsunuz- bunun tespiti de mümkün değildir.” dedi. Bunun üzerine ben ikinci soruyu sordum Sayın Bakana, “Peki, ödemeler konusunda bir istatistiğimiz var mı?” Yani şunu demeye çalışıyorum: 200 lira ile 800 lira arasında bağlanıyor ya da 500 ile 1.500 arasında. “Ödeme miktarı konusunda da bir mağduriyet edebiyatı yapıldığı için bu konuda elimizde bir istatistiki bir veri ya da bir şey var mı?” dedim. Dedi ki: “O da yok.”

Şimdi, elimizdeki veri yoklukları bu anlamda ayaklarımızı yere sağlam basmamıza engel zeminler oluşturuyor. Herkes, bilen de bilmeyen de çıkıyor, konuşuyor ve dediğim gibi, hakikaten bir mağduriyet edebiyatı –ne demekse- gidiyor ama biz bütün hukukçular çıkıyor ve bunu anlatıyoruz ki bir mağduriyet varsa bağlanan nafakanın, 150-200 lira gibi bağlanan nafakanın tahsil edilememesi mağduriyeti

var. Şunu söylemeye çalışıyorum, onun için örnek vermek istedim: Bu anlamda, bütün iddialar ve bütün yasal düzenlemeler için bizim veriye ihtiyacımız var. Nitekim GREVIO birçok konuda yasal düzenleme de istiyor. Yani “Şunlarda şunlarda yasal düzenleme yapın, çünkü bu, mücadelenizde size sağlam veriler sağlayacaktır.” diye. Bu doğru ama tabii yasal düzenlemeleri de şöyle yapmayalım: Biz 6284 sayılı Yasa’nın yönetmeliğini yaptık ve orada bütün mültecilerin, sığınmacı kadınların da bundan yararlanmasyla ilgili hüküm koyduk. Ben yine o çalışmalara da katılmıştım. Bir süre sonra diğerleri gitti, döndü; şöyle bir ibare konuldu: “mütekabiliyet esasına göre” Efendim, konulabilecek en tehlikeli laftı zatın. Yani mülteciler, sığınmacılar, kimse, bugün artık 3-4 milyon diye konuşuyoruz ve kadınlar korkunç durumdalar. Yani bir sığınmacı polis karakoluna gelecek ve orada polis bakacak, bu ülkeyle... Hakikaten komik. Ama bu anlamda değişti geldi.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Yasal düzenlemelerde de bu anlamdaki gerekçelerimizin çok sağlam ve hakikaten pratik faydaya dönük olması gerekiyor. İstisna için yasa yapılmaz ki. Varsa mağdur onun mağduriyeti giderilir, ayrı bir konu ama istisna için yasa yapılmaz, genel için yasa yapılır. Ama geneli konuşabilmek için de, bu mağduriyet edebiyatını ortadan kaldırmak için de ciddi verilere, ciddi sayılara, ciddi istatistiklere ihtiyacımız var. Çünkü, Türk Medeni Kanunu çok önemli ve çok büyük bir değişiklikten geçti. 2002 yılında hayata geçen Medeni Yasa son derece iyi hükümler ihtiva eden, doğru ve eşitlikçi bir... Özellikle aile hukuku bölümünde eşitlikçi bir medeni kanun.

Efendim, 1988 yılında nafaka süresi bir yılmiş. Hâkimin birisi çıktı böyle aklınca konuşuyor, konuşmaması gereken bir yerde konuşuyor üstelik. 1988’miş, sonra değişmiş; asıl önemlisi 2002’de değişen Medeni Kanun’da bütün kural ve kurumlarıyla, doğru hükümlerle yasa hayata geçti. Bu tarihe kadar da böyle bir şey konuşulmuyor. Bir şikâyeti yoktu hiç kimsenin Medeni Kanun’a.

Özür dilerim, sadece örnekleri vermek istedim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA VAKFI TEMSİLCİSİ ZÜHAL GÜRELİ – Ben son bir şey eklemek istiyorum, sonra bitireceğim sözümü.

Biz en son nafaka çalıştayına davet edilmek için de bayağı bir tacizde bulunduk tabiri caizse. Şiddet Önleme Komisyonu üyesi değiliz, KSGM’ye bağlı ve nafaka çalıştayına katılmak için gerçekten bir hafta boyunca sürekli aradık, mail attık, en sonunda son gün bizi davet ettiler, onu da söylemek isterim. Dediğim gibi, kadına yönelik şiddet alanında tüm bu uygulamalara dair kadın örgütlerinin bilgi ve deneyimleri alınmalı diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum sunumunuz için.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA VAKFI TEMSİLCİSİ ZÜHAL GÜRELİ – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi de Kadın Dayanışma Vakfı Temsilcisi Huriye Karabacak Danacı Hanımefendi’ye söz vereceğim.

Buyurun.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Ben de davetiniz için teşekkür ediyorum.

Vakfımız 1993’ten beri Ankara’da kurulu bir vakıf. Bir danışma merkezi var, Mor Çatı’nın çalışmalarına benzer şekilde biz de bize başvuran kadınlara hukuki, psikolojik ve sosyal destek veriyoruz ücretsiz olarak. Feminist ilkelerle çalışıyoruz, onlarla dayanışma esasıyla çalışıyoruz. Onlar adına karar almıyoruz, onların haklarını hatırlatarak istedikleri şekilde bildiklerimizi paylaşmaya çalışıyoruz.

Tabii, yirmi beş yılı aşkın süredir bu alana ilişkin bizim elimizde de önemli veriler, istatistikler, kanıtlar birikti ve biraz bunları da paylaşmak için buradayız zaten. O nedenle davetiniz çok önemliydi bizim için. Çünkü, İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasıyla ilgili –bildiğim kadarıyla- tek kamusal

mekanizma burası, başka da yok. Oysa sözleşmeye göre bir ulusal eşgüdüm organı kurulması gerekir biliyorsunuz, onu da KSGM'ye verdiler diye biliyorum ama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bu yönde ne bir çalışması ne bir daveti olmadı. O yüzden bu Komisyonun kurulmasında emeği geçen herkese de teşekkür ediyoruz, kutluyoruz, bu çok önemli. Umuyoruz devam eder.

Tabii, bir taraftan hani bir yasal düzenlemenin uygulanmasını konuşmanın tuhaflığını da hatırlamak gerekiyor. Çünkü, bir yasal düzenleme çıktığında, aslında onun hani zaten yürürlüğe girmesi demek uygulanıyor olması demektir. İşte hukuk fakültesinde bize hiç yasal düzenlemenin yürürlüğe girdikten sonra uygulanmayacağına dair bir şey söylememişlerdi, sonra mesleğe başlayınca aradaki bu büyük açığı hepimizi çok çok zorlamıştı. Bu açının maalesef giderek arttığını görüyoruz, hani bu çok ciddi bir sorun ama sanıyorum bu sadece İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili bir sorun değil, genel bir sorun. O bakımdan, hani uygulanmasına ilişkin çalışma yapmanın tuhaflığını unutmamak gerekir diyorum.

BAŞKAN – Yani burada tabii İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması ayrı bir şey, yasanın uygulanması ayrı bir şey. Tabii, İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde çıkan yasal düzenlemeler tabii ki uygulanıyor, uygulanma noktasında bir sıkıntı yok ama İstanbul Sözleşmesi kapsamında kadına karşı şiddetin önlenmesi noktasında neredeyiz? Aslında bu ayrı bir şey yani yasal anlamda da boşluklar olabilir. Yasal düzenleme, 6284 yapıldı, tamam, çok önemli bir yasa ama yasal düzenleme yapılırken bazı noktalarda eksiklikler de olabilir. Nitekim bu eksiklikleri biz, uygulamada çıkan sorunların tespiti de bu Komisyonun bir görevi. Dolayısıyla, biz bunları tespit etmek için buradayız.

Sonra, çıkan hiçbir yasa mükemmel değil, hiçbir anlaşma da mükemmel değil. Bizim nihai hedefimiz nedir? Kadına karşı şiddetin ortadan kaldırılması, engellenmesi, bu noktada ne yapılabilecekse her şeyin yapılması. Yani bizim hedefimiz ve amacımız bu daha doğrusu yani kanun veya anlaşma... Tabii ki anlaşma önemli bir anlaşma, kanun da çok önemli; amacımızın bir daha altını çizmek istedim.

Buyurun, devam edin.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Yani sözleşmelerde şöyle...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Biz de araya girebilecek miyiz?

BAŞKAN – Siz sonradan gireceksiniz, söylenene karşı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Söylenenle ilgili ben de birkaç bir şey söylemek istiyorum. Bunu daha sonrasında toplayıp niye soru olarak...

BAŞKAN – Yok, şimdi şöyle: Kurulan komisyonla alakalı bir gereklilik gördüğüm için, Başkan olarak müdahale gereği hissettim, siz de sonra...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben de Komisyon için önerge vermiştim...

BAŞKAN – Tabii ki size söz vereceğiz, arkadaşımız zaten son konuşmacımız; o sunumunu yapsın, ondan sonra herkese söz vereceğiz.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz girdiğiniz için şey yapıyorum yani öyle araya girilirse sonunda hep beraber konuşuruz. Hani eşitlikçi bir komisyonsa eşitlik ilkesine de bağlı olmalıyız.

BAŞKAN – Şimdi, ben Komisyonun Başkanı olarak herhâlde toplantıyı belli bir istikamette götürmek görevim var ve bunu yapmak durumundayım. Tabii ki siz fikrinizi söyleyeceksiniz ve size de söz verilecek.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İşte o istikamette gitmiyoruz, neyse tamam.

BAŞKAN – Buyurun.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Yani zaten biz bu Komisyonun kurulmasından dolayı memnuniyetimizi belirttik gerçekten, önemli. Kastettiğim şeydu: Örneğin, bu sözleşmede öngörülen hangi mekanizme kuruldu? Nasıl bir finansal kaynak ayrıldı? Örneğin, Mor Çatı’dan arkadaşın söz ettiği, diyor ki İstanbul Sözleşmesi: “Cinsel şiddette cezasızlık çok önemli bir sorun dünyada ve Türkiye’de de, bununla ilgili tecavüz kriz merkezleri veya cinsel şiddet sevk merkezleri kur.” diyor. Sözleşmenin bazı hükümleri doğrudan uygulanabilir niteliktedir ve doğrudan emreder, “Bunları uygula.” der. Biz bunu imzaladığımız için, dolayısıyla doğrudan uygulanabilir olanları yapmakla taahhüt etmişiz zaten. Kastettiğim böyle bir şeydi, yoksa diğer mevzuatta da benzer sorunlar var ama özellikle kadına yönelik şiddet meselesi öncelikli bir mesele olarak görülmediği için bu alandaki mevcut yasal düzenleme ile uygulama arasındaki açığı diğerlerinden çok çok daha fazla. O bakımdan bunu hatırlatmak önemliydi diye düşünüyorum.

Şimdi, tabii, bu İstanbul Sözleşmesi ve onunla bağlantılı olarak ondan sonra, onu esas aldığımızı söyleyerek bu yürürlüğe giren 6284 sayılı Yasa’da şiddete maruz kalan kadınlar bakımından çok önemli yasal araçlar var tabii ki. Şimdi, bu tabii sözleşmenin ve yine bu yasanın uygulanmasına kadın örgütlerinin katılımı çok önemli. Sözleşmenin kendisinde de 6284 sayılı Yasa’da da zaten bundan söz eder. Yani kadın örgütlerinin eşit birer partner olarak bu uygulanma süreçlerine, değerlendirme süreçlerine katılımından söz eder. Hani sizler bizi davet ettiniz ve dinliyorsunuz, bu çok önemli ama genel olarak kamuda –Sema Hanım’ın da söz ettiği gibi- eşit birer partner olarak yer almamız pek söz konusu değil. Oysa bu da taahhütlerden bir tanesiydi. Niye böyle? Çünkü bizim vakfımız -dediğim gibi- yirmi beş yıldır şiddete maruz kalan kadınlardan başvuru alıyor ve biriktirdiğimiz bir deneyim var, tecrübe var ve veriler var.

Bu verilere baktığımızda ki biz her yıl faaliyet raporlarımız da yayınlıyoruz. Bunları da hatta yanımda getirdim, sizlere ve üyelere sunabilmek için fazla getirmiştim ama kapiya takıldı, fazlasını alamayacaklarını söylediler. Neyse, arkadaşlara ilettim “Sonra biz aldırırız.” dediler, onları da sanıyorum inceleme imkânınız ayrıntılı olarak olacak. Orada ortaya çıkan 2 tane şey var, 1 tanesi: Şiddete maruz kalan kadınlardan bize başvuranların şiddet gördüğü yer evin içi yani aileleri ve şiddet uygulayanlar da en yakınları, yüzde 50’si eşleri. Dolayısıyla, burada aile meselesiyle ilgili bir sorun var. Fakat biz ne görüyoruz? Ailenin korunması bahanesinin kadına yönelik şiddetin önlenmesi ya da onunla ilgili mücadelenin önüne çıkarıldığını görüyoruz, bundan vazgeçilmesi lazım.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi aileyi koruyacak bir şey aslında, tam tersi aileyi parçalayacak bir şey değil. Ama şiddet uygulanan bir aile varsa da burada kadının insan hakları önceliklidir, kadının insan haklarının korunması önceliklidir. İşte İstanbul Sözleşmesi de bunu söyler zaten. O yüzden, hazır Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı da buradayken –sevindim katılmasına- bu konudaki yaklaşımımızı duyması iyi oldu. Çünkü bunun karşı karşıya getirilmesi, bunun şiddete bir bahaneymiş gibi sunulması kadına yönelik şiddetle mücadelede çok ciddi bir engel, bunun netleştirilmesi lazım.

Bunun dışında, diğer ikinci mesele yani bize başvuran kadınlar açısından gördüğümüz ikinci şey şu: Kadınlar şiddete uğradıklarını açıkladıklarında da, bir yere başvurdıklarında da ki Türkiye aile içi araştırması, biliyorsunuz, en son 2018’de yapıldı, şiddete uğrayan kadınların sadece yüzde 11’inin bir yere başvurduğundan söz eder yani şiddete uğrayanların çok büyük çoğunluğu zaten bir yere başvurmuyor. Peki başvuranlar? Başvuranlarsa hizmet sunumundan ve başvurdıkları yerlerden memnun kalmıyorlar. Yani uygulama gerçekten çok sorunlu. Bize başvuranların da büyük çoğunluğu daha önce de özellikle adli kurumlara başvurmuş kişiler. Yani mahkemeye başvurmuş, savcılığa başvurmuş, baroya başvurmuş ve buradan memnun kalmamış, buradan hizmet alamamış, buradan destek alamamış kadınlar. Bu çok önemli yani demek ki kadına yönelik şiddetle mücadeleye göre

mekanizmalar, hizmetler dizayn edilmiyor. Yani İstanbul Sözleşmesi'nin deyişiyle söylersek, toplumsal cinsiyete dayalı bir bakış açısıyla verilen bir hizmet, mekanizma ya da bir planlama yok. Bu en önemli sorunlardan bir tanesi.

Bu başlıkta 2 tane şeye değineceğim: Mor Çatının aktardığı sorunlara katılıyoruz, bizim verilerimiz de aşağı yukarı aynı, benzer. Onlara ek olarak uzlaştırma konusundan, ara buluculuk konusundan söz edeceğim ve de nafaka meselesinden söz edeceğim. Yani bize başvuran kadınların büyük çoğunluğu da “Nafaka isteyeyim mi? Bu daha fazla şiddet görmeme neden olur mu? Bu, boşanmayı uzatır mı?” diye düşünüyor ya da çocuğu için bile nafaka isteyip istememeyi düşünen kadınlar oluyor ya da nafaka verilmiş bir şekilde hasbalkader –gerçekten rakamlar çok sınırlı- ama “Tahsil edemiyorum.” diyor. Nafaka bağlandığı anda adam kayıt dışı işten çıkıyor, üzerindeki mal varlıklarını başkalarına devrediyor ve siz ne nafakayı ne de bir tazminatı -varsa, bağlanmışsa- tahsil edemiyorsunuz. Mesela bunu takip eden bir sistem yok. Şimdi Çalışma Bakanlığı ile Aile Bakanlığı birleşti. Örneğin bu kayıt dışı çalışmanın kadına yönelik ekonomik şiddete, kadın yoksulluğuna, bu nafaka meselesine etkilerine dair bir çalışma yapılırsa ne güzel olur ama yok.

Bizim deneyimlerimizden gördüğümüz, gerçekten bir tane kadın yok ki ömür boyu nafaka bağlanmış olsun ve yüksek bir rakam olsun ve hani rahatça yaşantısını sürdürüyor, o nafakayla eğleniyor olsun. Ben yirmi yıllık avukatım, vakıf yirmi beş yıldır başvuru alıyor; böyle bir tane kişiyle karşılaşmadık. Belki tek bir erkek vardır mağdur olan, bilmiyorum ama sonuç olarak hani bu tekil örneklerin bir politik değişiklik ya da yaklaşım için değişiklik olamayacağı ortada. dediğim gibi, veriler, faaliyet raporları var zaten, onları da paylaşacağız.

Şimdi gelelim, yine şiddetle bağlantılı, kadınların haklarına erişimle bağlantılı mesele ara buluculuk, uzlaştırma meselesi. Bildiğiniz üzere, İstanbul Sözleşmesi'nde zorunlu ara buluculuk yasak. Kadına yönelik şiddet unsuru varsa zorunlu ara buluculuğa gönderilemez. Ama Türk Ceza Kanunu'nda uzlaştırma diye bir müessese var ve bu uzlaştırma kapsamında örneğin kadına yönelik şiddet uygulandı, basit yaralama; bu, uzlaştırmaya tabii. Yani kadına şiddet uygulayan adamla kadını uzlaştırmak için bir araya getiriyorlar. Mesela, bize başvuran bir örnekte, hatta cinsel saldırıya uğramış kadın, cinsel saldırıya uğrayan kadını failiyle bir araya getirip uzlaştırmak istemişler çünkü suçu, kadını dinlemeden, işte “basit yaralama” diye nitelemişler ve tabii, kadın müthiş krize giriyor, çok zor durumda oluyor. Bir bu, hani Türk Ceza Kanunu'ndaki uzlaştırma meselesi İstanbul Sözleşmesi'ne göre yeniden düzenlenmeli, uyumlaştırılmalı oradakine göre, orada kadına yönelik şiddet olayları da o uzlaştırma kapsamına alınıyor ki bu, sözleşmeye aykırı.

İkincisi, bir de aile ara buluculuğu tartışmaları var. Yine, boşanma davalarının yani bize başvuranlara bakarsanız çok büyük çoğunluğu, yüzde 90'ın üzerinde hep bir şiddet öyküsü vardır, şiddet iddiası vardır dolayısıyla aile ara buluculuğuna uygun değildir zaten şiddet olduğunda. Yine hani bu eşit olmayan, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı, eşit olmayan iki tarafı ara buluculuk ya da uzlaştırmayla bir masaya oturtamazsınız. Bu aslında alternatif çözüm yöntemlerinin mantığına da aykırı ama bizde hani bu tür tartışmalar, uygulamalar, öneriler var. Hani o, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması diyeceksek, oraya da odaklanmak ve oradaki o yanlış uygulamaları ortadan kaldırmak ve gerekiyorsa ilgili yasa ve yönetmeliklerle düzenleme yapmak lazım. O bakımdan ara buluculuğu da hani not etmenizi ben rica ediyorum.

Şimdi, tabii, bizim bunlarda gördüğümüz şu: Kadının insan haklarına ilişkin bütünlüklü bir politika mekanizması yok. İstanbul Sözleşmesi'nin, biliyorsunuz, getirdiği yeniliklerden bir tanesi, diğer insan hakları sözleşmelerine göre, bütüncül politikalar meselesidir yani klasik önleme, koruma, kovuşturma, yargılama ilkelerinin yanına bir de bunu eklemiştir. Çünkü bu sorun tek bir kurumla, tek bir sektörle ya da tek bir faktörle çözülecek bir şey değil; çok taraflı, çok sektörlü bir yaklaşım gerektirir. Bu yaklaşımın

hem yasal hem politik olarak, hani bütünlüklü bir yaklaşımın olması gerekiyor hem de uygulamada.... O yüzden, burada mesela ilgili tüm kurumlar yok ya da bir koordinasyon ya da eş güdüm organı olarak seçilen KSGM'nin bir çalışması yok. Biz bunları bilmiyoruz.

Biz tabii bu konuya ilişkin görüşlerimizi, arkadaşlarımızın da söylediği gibi, İstanbul Sözleşmesi'ne dair hazırladığımız gölge raporda belirttik. Bu gölge rapordaki pek çok talep, İstanbul Sözleşmesi'nin izleme organı olan GREVIO'nun da nihai raporuna girdi. Yani onlar da bunların doğruluğunu tespit edip taraf devlete önerilerini listelediler. Dolayısıyla, bu sözleşmenin uygulanması için nereden başlanacak? GREVIO'nun önerilerinden. İvedilikle yapılması gerektiğini söylediği 23 tane öneri var. Yani bunlardan başlanması bizim de talebimizdir. Bizim kendi gölge raporumuzun da incelenmesini, değerlendirilmesini önemli görüyoruz. Sözleşmenin açıklayıcı kitapçığındaki...

BAŞKAN – Sizin getirdiğiniz o kitapçıkları dağıtalım arkadaşlara, görevliler alsın.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Olur. Onlar kapıda kaldı.

BAŞKAN - Yetiştigi kadar. Elinizde var galiba, olanları...

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Bunlar birer tane, evet.

BAŞKAN – Bir tane mi var?

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Birer tane örnek size ben isterseniz vermiş olayım.

BAŞKAN – Eğer yeterliyse vekil arkadaşlarımıza verelim diye düşündüm.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Birer tane, biri 2017 yılı, biri 2018, biri de avukatlarla yaptığımız bir çalışmanın sonucu.

BAŞKAN – Toplantıdan sonra o zaman.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Yani şöyle söyleyeyim: Biz sadece danışan almıyoruz, aynı zamanda işte alandaki ilgili kişilerle de çalışıyoruz. Avukatlarla bir proje yürüttük ve takip ettikleri dosyalarda bu şiddete maruz kalan kadınlarla ilgili ne sorun yaşandığını konuştuk. Mahkemelerde dahi bu yasal düzenlemelere uyulmadığı, uygulanmadığı zaten hani bildiğimiz bir şeydi, bu ortaya çıktı. Bununla beraber bir de “cezasızlık” diye bir sorun çıktı ortaya. Yani şöyle oluyor: Örneğin cinsel şiddet vakalarını, biliyorsunuz, ispatlamak çok zor. Hatta, bununla ilgili İstanbul Sözleşmesi'nin de özel hükümleri vardır yani devletin alması gereken tedbirler, yine yargılamada uyulması gereken esasları ayrıntılı sayar ki bunların uygulamada doğru dürüst hiçbirine uyulmuyor. Arkadaşım da söz etti, siz de söz ettiniz, örneğin ikincil mağduriyet yaşanan, mağdurların tekrar yargı eliyle de mağdur edildiği örnekler en çok bu cinsel şiddet vakaları alanında yaşanır. Hasbelkader diyelim ki yargılama başladı, belki bir ceza alındı, bu sefer de biliyorsunuz, haksız tahrik ve iyi hâl indirimleri gündeme geliyor. Oysa yine İstanbul Sözleşmesi'ne göre ve aslında SEDAV'a göre -yani biz otuz küsur yıldır yine bunu taahhüt eden bir ülkeyiz- gelenekler, kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan gelenek görenek, örf ve âdet, din ve benzeri kurallar bir suça bahane olarak ileri sürülemez yani bu çok net. Biz artık bunu hani nasıl anlatırız diyoruz, belki bununla ilgili Türk Ceza Kanunu'na ayrıca bir hüküm koyup artık açıkça hani söylemek lazım, bu da bir öneri olabilir. Dolayısıyla, o alana ilişkin cezasızlık meselesi bizim de tespit ettiğimiz, bize de çok gelen şikâyetlerden bir tanesi. Ceza verildi diyelim, sonra ne oluyor? Yine kadına yönelik şiddete ilişkin duyarlı bir ceza infaz sistemi yok. Af çıkıyor, şartlı tahliye çıkıyor, yani sizler de takip ediyorsunuz, cezaevinden çıktığı anda evine gidip eşini öldüren adamlar çok yaygın. Yani buraya ilişkin de ceza infaz sistemine ilişkin de değişiklikler, tedbirler alınması lazım ki bu cezasızlıkla mücadele edilebilsin.

Bir diğerk önemli mesele -yine nafakayla da bağlantılı düşünmek lazım- şiddet gören kadınların zararları, maddi ve manevi zararları giderilmiyor yani bir de giderimsizlik var. Yani hem işte bu failler, işte şiddet uygulayan failler nafakayı ödemiıyor, tazminatı ödemiıyor, ondan sonra üzerinde var olan malları, mülkleri de işte ya da gelirlerini de işte kayıt dışı alıyorlar ve burada devletin de hiçbir rolü yok. Oysa, İstanbul Sözleşmesi'ne göre, eğer failden tazmin edilemiyorsa şiddete uğrayan kişilerin zararları devlet tarafından ödenmeli, karşılanmalı, devlet failine rücu edebilir diyor tabii ki. Yani buna ilişkin de yine bir mekanizma gerekli, hatta bununla ilgili bir Avrupa Sözleşmesi var işte Şiddet Mağdurlarının Zararlarının Tazmin Edilmesi Sözleşmesi. Ta 80'li yılların sonunda -yanlış hatırlamıyorsam- imzayı atmışız ama onaylamamışız sonra. Yani yürürlüğe girmemiş, orada bekliyor, belki hani bu sözleşmeye, bilmiyorum, sizler bakarsınız, bir çözüm olur bu, düşünürsünüz.

Benim söyleyeceklerim bunlar. Dediğim gibi, ayrıntılı olarak raporlarımızı zaten ileteceğiz, e-mail yoluyla da iletebileceğimiz söylendi. Yani umuyoruz ki bu toplantılar devam eder ve de İstanbul Sözleşmesi'nin söylediği gibi, kadına yönelik şiddetle mücadele için toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerektiği fark edilir ve bir ana ilke olarak tekrar tüm politika ve programlarda yerini alır diyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Şimdi, arkadaşlara, soru sormak isteyen arkadaşlarımıza söz verelim, Filiz Hanım'dan başlayalım.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler.

Öncelikle hepinize değerli katkılarınız, sunumlarınız için teşekkür ederiz.

Aslında, sizin sözlerinizin üzerine söylenecek çok fazla söz yok çünkü alandan geliyorsunuz, deneyimlerinle zaten bunu aktarıyorsunuz.

Ben bir şeyi eklemek istiyorum demin ki tartışmayla ilgili: Sözleşmeler kanun artık yani Anayasa 90'a göre İstanbul Sözleşmesi de bir kanun, işte Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de bir kanun. Dolayısıyla, bunlara biz imza atarken zaten bakıyoruz ve iyi midir, kötü müdür değerlendiriyoruz, ona göre imza atıyoruz. Şimdi, yapmamız gerekense hani arkadaşımızın da dediği gibi, aslında hani hukuk fakültesinde bize denen, bunu okuyunca uygulanır herhâlde diyorsunuz ama uygulanmıyor. İşte zaten bu Komisyonu da onun için kurduk yani bunun izlenmesini ve etkin uygulanmasını denetleyebilmek için. İşte bunun için de barolardan, sahadan bilgiler alıyoruz ki nerede eksikler var, bunları görelim diye. O nedenle gerçekten her yerde sivil toplumu katmak gerekiyor, çünkü alanda onlar çalışıyorlar en fazla.

Ben bu katkılarının dışında bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Son Birleşmiş Milletler raporunda kadınlar için en tehlikeli yerin ev olduğu söyleniyor ve kadınların yüzde 72,8'inin evde şiddete uğradığı, yüzde 15'inin sokakta olduğu ve aradaki mesafenin korkunç olduğu görülüyor.

Kadının güçlendirilmesi konusunda aslında genel olarak söylediniz ama KADEM olarak mesela siz ne düşünüyorsunuz? Çünkü daha çok sunumunuzda “Şiddet olduğunda ne yapılabilir?” vardı, güzel öneriler vardı ama biraz da artık böyle -bunu herkes için söylüyorum- yani yaklaşık otuz beş yılın üstünde bu alanda uğraşan ve belki aynı şeyleri söyleyen bir insan olarak bazen hakikaten hâlâ bir “Alo Şiddet” hattının tek hat olmaması ya da işte hâlâ ne bileyim bir cinsel şiddet kriz merkezinin hayata geçmemiş olması gerçekten incitiyor beni. Yani bu gerçekten artık olmaması gereken bir şey ve bizim sormamamız gereken sorular bunlar ve yapmamamız gereken sunumlar. Yani biz aslında, 4 cinsel şiddet merkezimiz var ama bundan bir tanesinde aksaklık var diye konuşuyor olmalıyız.

Bir şey daha var: Savunma psikolojisinden çıkmamız gerekiyor. Yani bu, ne bu iktidarın sorunu ne bir önceki iktidarın sorunu ne bir sonraki iktidarın sorunu olacak. Yani bu, erkek egemenliğinden kaynaklanan bir şey diyorsak biz, dünya yüzeyinde bu ortadan kalkmadıkça, bu İsveç'in de sorunu olacak, Avrupa'nın, başka ülkelerin de sorunu olacak ki hâlihazırda var. O yüzden belki birbirimizle daha iyi empati kurabiliriz bu anlamda.

Evet, kadının güçlendirilmesi konusunda siz ne düşünüyorsunuz? Başka düşüncesi olan, hani eksik kaldı diyen diğer arkadaşlar da söyleyebilir. Bu yeni düzenlemeye ne diyorsunuz? Kadın Bakanlığı sizce bir ihtiyaç mı? Bunu sormak istiyorum. Bir de sığınaklarda kalan kadınların oy kullanmaya ilişkin sorunları olduğu söyleniyor, ifade ediliyor, bununla ilgili ne düşünüyorsunuz? Nasıl çözülebilir bu? Ve İstanbul Sözleşmesi'nin tabii çok fazla alanı var, özellikle kadının güçlendirilmesine ilişkin aslında, bütün bakanlıklara ve bütün kurumlara rol dağıtan... Mesela, biraz da bunları aslında el almanız gerekmiyor mu? Hani, şiddet var, tamam deyip, daha çok hep sığınaklar üstünden konuşuyoruz ama biraz da hem önleme yükümlülüğü anlamında hayata geçirmemiz gereken şeyler yok mu? Bu daha fazla önem taşıyor mu diye sormak istedim, umarım uzatmadım.

TİHEK'e soru sorabilecek miyiz, yoksa siz bir erkek olarak konuşmamayı tercih edecek misiniz?

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Şimdilik dinlemede kalmak istiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Bu toplantı boyunca mı?

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Tamam.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Ama konuşabiliriz de yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Yok, hayır, yani ben konuşmamanızı da tercih edebilirim çünkü bu toplantı...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Şu anda anlamaya çalışıyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ama bir başka toplantıya gelerseniz, belki o zaman sorarız.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Ama sorabilirsiniz şu anda da eğer imkân varsa, söz hakkı veriliyorsa.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Bilmiyorum Sayın Başkan ne der, sorabiliyorsam bir soru sormak isterim.

BAŞKAN – Tabii ki buyurun, sorabilirsiniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi ben 2018'de 11, 2019'da 21 kararınız olduğunu okudum. Bu, doğru mu yani Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu olarak? Bir de kadınlarla ilgili bir başvurunun sanki olmadığını gördüm, bunu nasıl karşılıyorsunuz? 16 tane "ihlal yok" kararı verilmiş bu 21 karar içerisinde ve bunlar genellikle devlete karşı olan, mesela cezaevlerinden gelen ya da başka yerlerden gelen başvurularmış ama ticari şirketlerle ilgili olanlar kabul edilmiş, 5 tanesi. Yani çok az değil mi bu başvuru sayısı İnsan Hakları Eşitlik Kurumu için? Bir de kadınlarla ilgili bir alanınız, bir çalışmanız var mı ya da olması için hani bizlerden ne gibi bir katkı beklersiniz? Bunu sormak istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Evet, KADEM’den başlayalım.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. CANAN SARI – Muhakkak kadına karşı şiddetin en önemlisi sebebi, kadının zayıflığı; bu, ekonomik açıdan olsun, fiziksel açıdan olsun. Muhakkak bu açıdan kadının güçlendirilmesi çok önemli.

KADEM de bildiğiniz üzere, yeni bir sivil toplum kuruluşu kadın alanında çalışan. Kurulduğu günden beri, kadının yasal hakları eğitimleri veriyoruz. Ulaşabildiğimiz bütün gruplara, örneğin İSMEK’te çalışan, devam eden kadınlara ya da kurumlarda ya da özel sektörde, fabrikalarda çalışan kadınlara biz başvurumuzu yapıyoruz: “Arzu ederseniz size yasal haklar eğitimi verelim.” şeklinde. Kabul edilen kurumlarda da yetkilimiz gidip kadınların sosyal güvenlik alanında, hukuki alanda, yasal haklarının aydınlatılması ve güçlendirilmesi yönünde en son yapılan yasal değişikliklerin anlatılmasında çalışmalarımız var yani onun dışında biz sivil toplum olarak...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben size zaten var mı diye sormadım yani ülke olarak, genel olarak, Parlamentodan herkesin beklentisi...

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. CANAN SARI – Az önce ben sunumumda bahsettim, yani kadınların iş alanında, öncelikle şiddet gören kadının öncelikli olarak istihdam edilmesi konusunda düzenlemeler yapılmalı diye de belirtmiştim.

BAŞKAN – Evet, Başkanımıza bir sorunuz vardı. Söz alacak mısınız Başkanım, yoksa daha sonra mı düşünüyorsunuz?

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Ben tabii buraya bir sunum yapmak üzere gelmedim, sayılar da elimde yok ama rakamsal olarak yaklaşık şeyler söylemek istiyorum.

Şimdi, tabii, kurumumuz yeni. Yeni olmakla beraber bir de imkânları da sınırlı. Bu konuda yapacak bir şey varsa, el birliğiyle Meclis kurumumuzu güçlendirmek için ne yapabiliyorsa biz hepsine talibiz. Zaten Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Programı’nda Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumunun fiziki, idari, teknik, personel ve bütçe altyapısının iyileştirilmesine ilişkin bir madde de var, bununla ilgili görüşmelerimiz de devam ediyor. Ama bununla ilgili herkesin destek olmasını da tabii talep ediyoruz. Personel sayısı, kuruma verilen görevler ve yetkiler hakikaten iyi ama yani şartlar onunla orantılı değil. Dolayısıyla, zaman içerisinde iyileşmesi gerektiğini düşündüğümüz boşluklar var burada, onların doldurulması gerekiyor.

Şimdi, tabii, kurumumuza başvuru az değil mi? Evet, dediğiniz rakamlar değil ama geçen yıl içerisinde bizim toplam bini aşan bir başvurumuz oldu. Bunlardan 400’ü daha ziyade, ulusal önleme mekanizması bağlamında cezaevlerinden gelen taleplerdi. Bunların kimisi başvuru şartlarını taşımadığı için, nitelsiz başvuru durumunda olduğu için değerlendirilmedi ama önemli bir kısmı değerlendirildi. Daha ziyade de nakil talepleriyle ilgili, sağlığa erişimle ilgili bazı şeyler oluyordu, onlara hep yardımcı olmaya çalıştık.

Yine, geçen yıl 26 cezaevi, alıkonulma merkezi, geri gönderme merkezi gibi, devletin işte vatandaşları koruma altına aldığı mekânlara ziyaretlerimiz oldu ve özverili bir şekilde oldu, onu da söylemek istiyorum çünkü kolay da olmuyor, bir cezaevine girdiğiniz zaman bile bir hayli çalışmanız lazım, epey bir zaman alıyor. Durum budur ama bu arada tabii bizim 2 de sempozyumumuz oldu, uluslararası sempozyum oldu. Bunlardan birisi de tam da aileyle ilgiliydi, ailenin korunması konulu bir uluslararası sempozyumumuz oldu. Onun da tebliğlerini sitemizde de yayınladık. Diğer, dediğim gibi, cezaevi raporları ve izleme raporlarımız da sitemizde var, oradan incelenebilir.

Bu, aileyle ilgili olarak, tabii biz o sempozyumu ayrıca yayınlayacağız, kitap olarak da dağıtacağız. Ben şu anda daha öte bazı bilgiler, hani müracaatlara ilişkin bazı bilgiler verebilirim ama sağlıksız olur diye şey yapmıyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok, belki kadınlarla ilgili daha sonra verirseniz, şimdi değil sonra.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Kadınlarla ilgili... Ha, şimdi, burada tabii kadın-erkek diye bir şey yok, zaten bizim kurumumuz eşitlik kurumu. Yani şöyle: Bizim alana ilişkin farklı çalışma grupları kurmamız gerekecek. Onunla ilgili şu anda görüşmelerimiz de devam ediyor ama mevcut personel sayısı ile özel bir birim kurmadık. Ha, kurulması gerekiyor, doğru; kadınla ilgili, çocukla ilgili özel bir birimimiz olacak. Bunu belki önümüzdeki aylarda siz de görmüş olursunuz.

BAŞKAN – Başkanım, isterseniz... Nasıl olsa toplantılarımıza katılım gerçekleştireceksiniz bundan sonra da.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Ben ayrıca tabii bu konuda da İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasıyla ilgili bir çalıştayın bizim kurumumuz tarafından da yapılmasının uygun olacağını düşünüyorum, inşallah onu da en kısa zamanda gerçekleştiririz, sizleri de davet ederiz.

Bir tek şey söylemek istiyorum: Burada tabii aynı zamanda ben de erkek olarak konuşmak durumundayım. Yani buradaki konuşmalara dikkat ettiğimde, önümde İstanbul Sözleşmesi de bulunduğu için, yani bu İstanbul Sözleşmesi'nin de dediği, yani erkeklerin de bu aile içi şiddetin mağduru olabileceğini söylüyor yani bunların da dikkate alınması lazım. Ailenin korunması ile kadın haklarını birbirine bağdaştırmayan bir yaklaşımı doğru görmüyorum. Şiddetin bahanesinin olabileceğini de düşünmüyorum. Yani aile, herkesin birlikte dengeli bir şekilde haklarının korunduğu bir mekânın adıdır, yuvanın adıdır. Belki de en temel, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde, orada da söylenen şey, aile toplumun en temel ve doğal birimidir; cemiyet ve devlet tarafından korunma hakkını haizdir. Dolayısıyla, insan hakları meselesidir. Bizim kadını da korumamız gerekir, aileyi de korumamız gerekir, erkeği de korumamız gerekir, çocukları da korumamız gerekir. Bunları birbirinin aleyhine kurumlarmış gibi değerlendirmek doğru olmaz diye düşünüyorum. Öyle olmadığı zaman biz şiddeti engellemekte de zorlanırız. Hâlbuki hepsinin hakkına riayet edilmesi gerekiyor. Böyle bir yaklaşımın daha sağlıklı olduğuna ilişkin fikrimi de burada beyan etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Başkan, teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben burada kısa bir söz almak istiyorum.

Ben öncelikle hani sanki “Kadın-erkek yoktur, insan vardır.” gibi bir yaklaşımı artık kırk yıldır terk ettiğimizi düşünüyordum hani verdiğimiz mücadeleler sonucunda ama gerçekten hani Eşitlik Kurumu Başkanından bunu duymak bana biraz talihsiz geldi. Çünkü özellikle rakam verdim, kadınların yüzde 72'si evde şiddet görüyor ve yani evler kadınlar için en tehlikeli yerler diye.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Bunu nasıl düzeltiriz, birlikte çalışmamız lazım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O başka bir şey, işte biz zaten onun için burada uğraşıyoruz. Ama buna karşılık şey dersenez; “Zaten erkekler de şiddet görüyor.” gibi bir yaklaşımı burada...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Şu anda Almanya'da...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ama karşılıklı konuşsak, rica etsem.

Yani “Erkekler de şiddet görüyor.” gibi, zaten özellikle Türkiye’de bunca kadın şiddet görürken, biz bunu önlemeye çalışırken bir Eşitlik Kurumundan bunu duymak, o zaman zaten önlenemez demektir. Yani gerçekten, bunu belki daha uzun konuşmak isteriz ama bence bu toplantıda değil. Çünkü bu toplantı, hakikaten, biraz kadınların daha çok tartışması gereken bir toplantı diye düşünüyorum; tabii, şahsi kanaatim, idare eden sizsiniz. Ama sonuçta gerçekten bu şiddeti uygulayan erkekler, kadınlar değil, bunlar çok tek tük ve münferit şeyler olabilir, onun zaten düzenlemesi var. Ama Türkiye’de de dünyada da kadınlar şiddete uğruyor ve her türlü şiddete uğruyor, biz de bunu önlemek için buradayız zaten. Bu da aileyi güçlendirmekle olan bir şey değil, birey olarak aksine, kadınları kabul etmekle olabilecek olan bir şey.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Onlar baş tacımız, özür diliyorum ama.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok, olmasın, hiç baş tacı olmayalım, normal insanlar olalım yeter. Yani erkeklerle eşit haklara sahip hani ne çiçek olalım ne böcek olalım ne baş tacı olalım ne işte önümüze halılar serilsin ne kraliçe olalım, hiçbir olmayalım, eşit yurttaş olalım, eşit haklara sahip olalım, sadece onu temenni ediyoruz onun için.

BAŞKAN – Başka konuşmacılarımıza soru sormak isteyen var mı?

Başkanımız, buyurun.

CANAN KALSIN (İstanbul) – Ben bir araya gireceğim izninizle.

Öncelikle hoş geldiniz hepiniz. Kusura bakmayın, bazı toplantılar vardı, uzaması dolayısıyla katılamadım.

Burada gördüğüm meseleler, biz İstanbul Sözleşmesi’ne bağlı olarak bir alt komisyon kurduğumuz zaman yapmak istediğimiz, uygulamadaki aksaklıklar nerede ve bunun çözüm önerileri nelerdir? Sonuçta, toplumda, dünyada artan bir şiddet var, bu şiddetin en zayıf halkası olan çocuklara ve kadınlara uygulandığı da bir gerçek, erkekler de dâhil olmak üzere, bazı ekstrem örneklerde. Ama şöyle bir şey var: Süleyman Bey bizi aradığında, çok iyi niyetle, biz birlikte neler yapabiliriz, bu noktada bizim katkılarımız ne olabilir noktasındaki yaklaşımını ben çok takdire şayan ve doğru buluyorum. Hakikaten ailenin güçlü olması toplumun da güçlü olması. Bize söylenen bir konu üzerinden gidiyorum, bazen diyorlar ki: İşte o aileye polis gelirse o aile olur mu? Ben de diyorum ki: Çok basit bir yöntemi var: O aileye polisin gelmemesine çalış, şiddet uygulama; o zaman polis de gelmez, aile de devam eder.

Sonuç olarak, biz burada problemleri karşılıklı nasıl çözeriz ve bunun üzerinden de çözüm önerileri noktasında insan hakkı, kul hakkı, vatandaş hakkı ve kadın hakkı noktasında birlikte, birbirine çakışan noktalar olarak da görmüyoruz, çözümü birlikte oluştururuz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Vekilim, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Öncelikle tüm katılımcılara ve değerli konuşmacılara çok teşekkür ediyorum. Bugün hakikaten çok büyük keyif aldım sizleri dinlemekten.

Birçok aslında sorumlusun karşılığı da konuşmacılarımızın anlattıklarının içeriğinde vardı. İstanbul Sözleşmesi, yasanın da üstünde bir uluslararası sözleşme. Burada mevcut olan tüm hükümlere, tüm sözleşmenin maddelerine herhangi bir tahdit koymadan Türkiye devleti bunu imzalamıştır ve uymakla yükümlüdür. O yüzden içerisindeki konuların yani maddelerin öyle mi böyle mi diye tartışılması yerine, uygulanabilirliği noktasında çaba harcamak için hepimiz buradayız.

KADEM’le birlikte 4 arkadaşımın sunumlarından gördüğüm kadarıyla bu konuda, kadına yönelik şiddet, eşitlik kavramında Türkiye’de uygulamalar noktasında birtakım ŞÖNİM’ler, sığınmaevleri vesaireler, bu noktalarda da hiçbir şekilde yeterince kadına yönelik şiddette onların korunmalarının

ve güvenliğini sağlamadığı ve bu konuda rakamların da maalesef çok üzücü bir tabloda olduğu görülmekte. İşte 100 bin nüfusun üzerindeki belediyelerin neden sığınmaevleri açmadığı konusunda İçişleri Bakanlığının bir yaptırım uygulamadığı, takip etmediği veya bunu deşifre etmediği konusundaki açıklamayı da ciddi anlamda çok önemli buluyorum.

Bir de ben de bir hukukçuyum, bilmeyen arkadaşlarım için söylüyorum, nafaka konusu. Aslında düzenlenen nafakayla ilgili yasalarımızdaki tüm hükümler süresiz falan değil. Aslında bunların tamamı, gelen dosyaların özelliğine göre; kadının sosyal yapısına, ekonomik yapısına, evlilik süresine, çocuklu olup olmamasına, kusur durumuna vesaire vesaire her bir dosyanın bağımsız olarak, hâkim tarafından incelenerek, hâkimin takdirinde değerlendirildiği ve buna göre sonuca ulaşıldığı konumunda yasalarımızda hükümler var yani hâkimin takdirindedir. Bu da gayet süreli falan da değil, herkesin, her iki tarafın da itiraz etme, kaldırma, nafakayı yükseltme, alçaltma, yok etme vesaire bunun gibi her türlü talep hakları var bir yıllık aralıklarla.

Şimdi, bütün diğer 3 konuşmacımız nafaka konusundaki aşağı yukarı fikirlerini ve derneklerinin, vakıflarının bu yöndeki görüşlerini açıkladılar ama ben nafaka tartışmalarında KADEM'in düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Bu yeni düzenlemenin, süreli düzenlemenin daha çok mağduriyetler ve muhtaciyet oluşturacağı kanaatindeyim, daha çok sorunlara maruz kalacağız. Mevcut düzenlemenin içerisinde her şey var, böyle kalmalı. Bu değişikliklerle de kadınlara yeni bir şiddet alanı açıldığı konusunda bir kanım vardır kadınlar açısından.

BAŞKAN – Şimdi, vekilimize söz verelim, daha sonra KADEM'e söz verelim.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben tüm bilgiler için, destekleriniz, güzel tespitleriniz ve verdiğiniz değerli bilgiler için teşekkür ediyorum öncelikle tüm dernek, vakıf ve birlik başkan ve temsilcilerine, gerçekten çok faydalandığımızı düşünüyorum öncelikle.

İkincisi: Sema Başkanımızın ifade ettiği, altını dikkatle çizdiği şu ana kadar yapılan gerek uluslararası sözleşmelerde, her iki değerli sözleşmede hem 6284 hem İstanbul'u da kapsayan tüm çalışmalarda mevcut iktidarın ya da devletin bu anlamdaki kararlılığına dikkat çekmenizi de çok önemsiyorum. STK'lerin öncesindeki birliktelik gibi bugün de aynı çalışmalarda birlikte imza atacak, aynı masaya oturarak çalışmaları yapabilmemizi de burada ifade etti değeri 4 konuşmacımız da. Bunun da eksikler varsa giderilmesi gerektiği yönündeki kanaatimi de ifade etmek isterim. Aslında bütün bunlara işaret ettikten sonra rapor çalışmalarıyla ilgili İstanbul Sözleşmesi İzleme Platformunun raporları GREVIO'nun sonuçlarında da, yazılı dökümlerde de etkili ama ben bu platformla hiçbir şekilde İstanbul Milletvekili olarak, 24'üncü Dönemde bu bahsedilen sözleşmenin her aşamasında da imza koymuş bir vekil olarak bir araya gelecek bir ortam oluşmadı. Tüm dernekleri, vakıfları, birlikleri, her birini kapsayan bir platform mudur? Mesela şu anda 4 farklı temsilci var, haftaya farklı değerli STK temsilcilerimiz olacak. Dolayısıyla birlikte hareket edilen bir çalışma mıdır, bunu merak ediyorum bir.

İkincisi de, düzenli bir araya gelişler var mı? Çünkü farklı farklı kuruluşlardan bahsediyoruz. Aynı ideolojide, aynı dünya görüşünde olmayabiliriz ama insan adına, kadın çalışmaları adına, ki bir mağduriyetten bahsediyoruz, sadece aile güçlü olduğunda değil birey güçlü olduğunda ailenin gücü ve toplumun gücü de birbiriyle örtüşür, böyle düşünüyorum bireysel olarak, buna inanıyorum. O yüzden önce birinci sorum: Bu platform tüm dernekleri burada olan dört başlıkta da var mı mesela, hepsini, 81 vilayeti kapsıyor mu? Çünkü o raporu dikkate alıp Türkiye konusunda görüş belirten, bunu yazıya döken bir yapı var, uluslararası platformlarda biz karşılaşıyoruz.

Son olarak da bir görüşümle tamamlamak isterim, o a şu: Saygıdeğer Başkanımızla birlikte biz Japonya'daydık. Değerli konuşmacıların her biri ifade etti, anayasal düzenlemeden iki uluslararası sözleşmeye, en sonki çalışmadan 6284'e kadar Türkiye bugün geldiği noktada -işte en

son Japonya'daydık- gerek UN Women'ın gerek uluslararası Avrupa Birliğinde, Konseyde ya da tüm çalışmalarda masaya oturduğumuzda, hele de çekincesiz -sizin de ifadenizle- imza koymak, kararlılığını ortaya koymak “Bunu tek vücut birlikte başaracağız.” diyerek, ki en güzeli odur, 2011’de imza attığımızda tüm partiler, herkes, kadını erkeği tüm Parlamento ortak imza attı çünkü bu çok önemlidir. Uluslararası platformlarda bu bizim için çok önemli bir başlık. Dolayısıyla uygulamayı, bunun doğru sonuçlarını, yine “nafaka” başlığında olduğu gibi devamında alınacak kararlarda da aynı masada olmayı gerektiren bir şey. O yüzden az önce platformla ilgili ayrıntıyı, katılım içeriğini hem de toplanma, bir araya gelme, öyle bir imkân var mı onu o yüzden merak ettim.

Biz gurur duyduk Türkiye adına. Çünkü Saygıdeğer Başkanımız “Biz bunları zaten yaptık. Eşit işe eşit ücretten 6284’ü kapsayan tüm kadın hakları başta olmak üzere zaten yaptık.” diyerek onları es geçip STEM gibi yani artık kız çocukları başta olmak üzere -alt komisyonumuz, onun üyesi olarak ifade ediyorum- işte teknoloji, matematik, fen tüm bilimlerde biz üreten kadın, istihdama katkı sunan kadın anlamında ne yapabiliriz çalışıyoruz Türkiye olarak. Bizim Kıymetli Başkanımız Türkiye adına bunu ifade etti. CHP’den Gamze Vekilimizle birlikte de çok hoşnut oradan ayrıldık. Aslında elbette bir arada, elbette birlikte yıllardır sizlerin, sivil toplum kuruluşlarının, devletin kararlılığı, iktidarların kararlılığıyla bunları çözebilmek, geline ivmeler çok önemli.

Az önce sesini az çıkartarak belki tek erkek katılımcı olarak mı, hemen ona bir destek olabileyim diye. Mağduriyetlere ya da bu anlamda yasal uygulamalardaki hikâyelerde erkekleri zor durumda bırakan uygulamada... Ama az önce çok güzel ifade ettiniz, aynı konuda bir hâkim bir hafta uzaklaştırma veriyor, diğeri altı ay yapıp tüm sistemi farklı bir noktaya taşıyabiliyor o anlamda. Biraz dağıttım ama. İşin özü o. Diğer komisyonda aile hâkimi olan bir hanımefendi, çok da tecrübeli bir isimdi Ankara Barosundan, çok güzel tespitler de sunmuştu. İşte aslında bu Komisyondaki uygulamayla ilgili eksiklikler derken o bireylerin mesleki, bazen polis olur bu, bazen adli yargılar olur, bunu çok rahat görebiliyoruz.

Ben bu anlamda cümlemi tamamlarken katılımlarınız için, destekleriniz için çok teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki “nafaka” başlığı da başta olmak üzere tüm konuları yine ortak akılla, yine ortak imzayla inşallah çıkarmayı başarabiliriz diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mor Çatıdan arkadaşımız herhâlde söz istemişti.

Buyurun.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA VAKFI TEMSİLCİSİ ZÜHAL GÜRELİ – Evet.

Öncelikle şunu da söylemek istedim çünkü eksik kaldığımı düşündüm: Sadece nafaka hakkımıza değil son zamanlarda 6284 sayılı Kanun gibi aslında kadınlara şiddetten koruyan pek çok mekanizmaya da saldırı var. Dolayısıyla bunların hepsiyle mücadele etmek lazım. Artık uygulamaların iyileştirilmesini bir kenara bıraktık, mevcut haklarımızı bari elimizden almayın durumundayız. O yüzden İstanbul Sözleşmesi’ne yapılan saldırılar, 6284 sayılı Kanun’a yapılan saldırılar kabul edilebilir değil, buna çok güçlü durmak gerekiyor, öncelikle buna da bir değinmek istedim.

Bir de oy meselesiyle ilgili biz de sığınmakta kalan kadınlar için bu konuda ne yapılabilir diye YSK’ye sormuştuk ya da bilgi edinme başvurularında bulunduk. Ama sığınaklarda kalan ya da gizlilik kararı olan kadınların oy kullanma riski oluyor. Çünkü onların sandıkta oy kullanması demek şiddet uygulayanın onları takip edebileceği anlamına gelir. Bu anlamda da hâlâ bu mağduriyetler giderilebilmiş değil, bilgi de alabilmiş değiliz. Bunu eklemek istedim.

Bir de bir şey daha eklemek istiyorum, biz biraz atladık onu söylemekte. Israrlı takip aslında çok ciddi bir şiddet türü olarak karşımıza çıkıyor. Onunla ilgili de ceza hukukunda aslında mevcut bir suç değil ısrarlı takip. Ama aslında kadınların hayatını elinden alan bir şiddet türü gerçekten. Bazen on yıl

süren ısrarlı takipler olabiliyor ve kadınlar sürekli şehir şehir, il il dolaşmak zorunda kalıyorlar, hayat kuruyorlar, sonra tekrar baştan başlamak zorunda kalıyorlar çocuklarla birlikte. Bu kabul edilebilir bir şey değil gerçekten, hem psikolojileri bitiyor hem maddi kaynak bulmak imkânsız hâle geliyor, sürdürülebilir bir yaşam kuramıyorlar çünkü. Bunun Ceza Kanunu'na, kesinlikle suç olarak yazılması gerekiyor. Çünkü 6284 sayılı Kanun aldığı kadını ısrarlı takip uygulayanı diyelim ki uzaklaştırdı ama takip edeni şikâyet ettiğinde mekanizma işlemiyor yani o kişi durdurulmuyor, zaten şikâyet alınmıyor çoğunlukla, polis gelene kadar adam kaçmış oluyor. Polis geliyor, bazen yanından kaçan adama “Nerede, hanı, göremiyorum.” diyor. Böyle şeyler çok fazla olabiliyor. Bunu da söylemek istedim.

BAŞKAN – KADEM’e söz verelim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Diğer arkadaşlarımız aşağı yukarı nafaka konusunda fikir beyan ettiler.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. CANAN SARI – Toplantının konusu nafaka olmadığı İstanbul Sözleşmesi’nin uygulamasına ilişkin problemler olduğu için nafaka...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Neden bahsetmediniz demedim zaten, lütfen görüşünüzü merak ediyorum.

KADEM HUKUK KOMİSYONU BAŞKANI AV. CANAN SARI -...konusundan bahsetmedim ama KADEM’in görüşünü tabii ki izah edeceğim.

Evet, az önce bahsetti arkadaşlarımız da, bir yıllık bir nafaka öngörülüyordu evvelindeki yasal düzenlememizde. Daha sonra yapılan yasal düzenlemede süresiz olarak nafaka talep edilebileceği kanunda düzenlendi. Bu, kadının hakları bakımından ve bir kadın derneği olarak bizim için kazanılmış bir başarı, bundan geri dönülmesini asla biz düşünmüyoruz bile. Ancak süresiz nafakadan dolayı mağdur olan insanlar varsa bunun, süresiz nafakanın kaldırılıp süreli nafaka sisteminin getirilerek değil, kanun maddesine eklenecek “Süresiz veya süreli şeklinde talep edilebilir.” şeklinde bir düzenlemeyle mağdur olduğunu ileri süren erkeklerin mağduriyetinin de giderilebileceğini düşünüyoruz. Çünkü bildiğiniz gibi Anayasa Mahkemesinin ve Yargıtayın vermiş olduğu kararlar var, içtihadı birleştirme kararı var. Çünkü yerel mahkemeler süresiz olarak, somut olaya göre önlerine gelen dosyadaki, örneğin kısa süreli bir evlilik olmuş, çocuk yoksa, ömür boyu verilecek bir nafakanın sıkıntı doğuracağını düşündükleri için süreli nafaka verilmiş yerel mahkemeler tarafından ancak Yargıtay süresiz olarak kanuni düzenleme olduğu için bunları bozmuş ve içtihadı birleştirme kararıyla süreli nafaka takdir edilmesi yolunu kapatmış durumda. Dolayısıyla burada biz KADEM olarak yasal düzenlemeden de ziyade Yargıtay içtihadında değişikliğe gidilmesiyle, uygulama yoluyla mağdur olduğunu beyan eden nafaka bu borçlularının mağduriyetinin giderilebileceğini düşünüyoruz. Aksi takdirde -şu an işte sayılarını da bilmiyoruz tabii, ne kadar olduğunu- mağdur olduğunu söyleyen kişilerin mağduriyetini gidermek için süresiz nafakadan dönülür, süreli düzenleme yapılırsa o miktardan çok daha fazla kadının mağdur olacağını düşünüyoruz ve nihayetinde tabii, yasama, sizler bu düzenlemeyi getireceksiniz. Biz illa ki süreli bir düzenleme yapılacaksa da takdir edilen sürelerin çok uzun olmasına ve hatta takdir edilen süreler dolduktan sonra da kadının mağduriyeti giderilmemişse, örneğin herhangi bir geliri yoksa, ayaklarının üzerinde durabilecek durumda değilse... Örneğin kadın 50, 60 yaşına gelmişse, artık o kadına “Nafakanı bitti, merdiven sil.” diyemeyiz. Dolayısıyla böyle bu durumda sosyal devlet ilkesi gereği bu tür kadınlara bir ödenek bağlanacak çünkü emsal Avrupa ülkelerinde bu şekilde uygulama var. Evet, iki yıllık bir örnek ya da yedi yıla kadar bir süreli nafaka takdir ediliyor ama zaten o ülkelerde sosyal devlet ilkesi çok güçlü olduğu için boşanmış kadın olmasına gerek yok, herhangi bir kadın, evlenmemiş bir kadın da olsa ya da boşanmada kusurlu kadın da olsa, herhangi bir geliri yoksa belli bir miktar devlet tarafından ödeme yapılıyor yani asgari geçim şartlarını sağlayacak kadar bir ödenek yapılıyor. Ya bu şekilde bir düzenleme yapılmalı, bu da herhâlde ülkemizin bugünkü durumu açısından çok mümkün görünmüyor açıkçası benim şahsi kanaatim olarak ya da kadının süreli nafaka yapılmışsa

illaki süresi dolduktan sonra hâlâ tekrar mahkemeye başvurarak “Evet, nafaka sürem doldu ama ben hâlâ ayaklarımın üzerinde duramıyorum.” diyebilmesi dolayısıyla yeniden bir nafaka bağlanması için başvuru yolunun da açık bırakılması gerektiğini düşünüyoruz. Yani ilkemiz süresiz nafaka ama illaki de süreli olarsa her zaman kadın lehine açık bir kapı bırakılması taraftarıyız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Oldukça kapsamlı bir açıklama oldu.

Başka söz isteyen?

Buyurun.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI TEMSİLCİSİ HURİYE KARABACAK DANACI – Şimdi bir soru gelmişti İstanbul Sözleşmesi İzleme Platformu’nun üyelik kapsamına dair. Platform 81 tane örgütten oluşuyor ve sadece büyük illerde değil küçük illerdeki kadın örgütleri de buna dâhil. Yine spesifik olarak engellilik çalışan ve LGBTİ’yi çalışan ya da mülteciyi çalışan kadın örgütleri de buna dâhil yani raporda bakabilirsiniz, göreceksiniz çeşitli tematik alanlar var, o alanlara dair de özel bölümler var çünkü kadını görmek ama aynı zamanda farklı kadınlık durumlarını da görmek gerekiyor ki bu şiddetle mücadele edilebilsin. İstanbul Sözleşmesi’nde de yazar, güç durumdaki kadınlardan söz eder, işte mültecilik, engellilik, hamile, HIV virüsü taşıyan, azınlık grubuna dâhil kadınlar, bunların hepsi daha da korunmasız durumdadır ve daha da şiddete açıktır, o yüzden onların arasındaki farklılıkları da gören -ya da LGBTİ bireyle bakımından da böyle- bir yaklaşımla politika ve planlar yapılmalı ve hizmet sunulmalıdır, bunu söyler. Dolayısıyla bizim platformumuz son derece kapsayıcı, tüm Türkiye’ye ilişkin bir birliktelik sunuyor. Buna ilişkin biz zaten, Mor Çatı’dan arkadaş söylemişti, gölge raporumuzu da sunacağız, orada da ayrıntılı kim var, nasıl yazılmış, onları da görebilirsiniz. Nitekim bu nedenle de GREVIO bizim raporumuzdaki pek çok şeyi kendi raporuna da aldı ama bizimle beraber KADEM de GREVIO’ya gölge rapor verdi örneğin -kendisi gitti ama söyleyecektir- ya da birkaç tek başına rapor veren örgüt de var. Sadece bizim platformumuzun verdiği gölge rapor yok, onu söylemiş olayım. Onun dışında şeyi söylemek istiyorum, şimdi bize göre hazır burada Meclisteyken -yasal alanda yapılması gereken öncelikli değişiklikler tam da bu İstanbul Sözleşmesi’nin söylediği konular yani ısrarlı takip -Zühal söyledi- bunun yanında erken ve zorla evliliklere vurgu yapar. Bunun da ayrıca suç sayılmasını söyler ki bu ülkenin, değil mi, en uzun süredir konuşulan, en ağır meselelerinden biri, bir türlü de çözülemez. Belki bu konuya ilişkin yine yasal değişiklik hükmünü İstanbul Sözleşmesi’nin hatırlamak lazım. Bu önemli.

Yine, TİHEK Başkanının söylediği İstanbul Sözleşmesi’nde “Ev içi şiddet mağdurunun erkekler de olabileceğine dair bir hüküm var, onlar için de uygulanmalı.” dedi. Doğru, böyle bir hüküm var ama o hüküm tam olarak şöyle söylüyor: “Kadınların orantısız olarak daha fazla şiddete uğradığını unutmadan ev içi şiddetin mağduru erkekler de olabilir.” diyor. Özellikle de burada kastettiği çocuklar, yaşlılar yani tırnak içinde söylüyorum, erkek güçlü sayılmayan bireyler olduklarında ev içi şiddet mağduru oluyorlar, veriler de bunu gösteriyor, çocuk ya da yaşlı pozisyonundaki erkekler eğer ev içi şiddet mağduruyorsa uygulansın diyor ama kadınların orantısız olarak daha çok şiddete uğradığını unutma diyor, pek çok yerinde de yani bu sözleşmenin odağı kadınların güçlendirilmesi, onun korunmasıdır diyor. Yani bir kademelendirme var burada ve ev içi şiddet mağduru olduğu durumda diyor. Yani bunu atlamamak lazım çünkü demin söylediğim gibi, eğer bunu fark etmezsek, bu farklılığa göre bir yaklaşım geliştirmesek bu sorunu çözemiyoruz yani toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir politika demek bu demek yani ayrı ayrı farklılıklarının farkında olmak ve hepsinin ihtiyaçlarına, sorunlarına göre farklı politikalar geliştirmek demek ve kadına yönelik şiddet meselesinin de sistematik, yaygın, yapısal bir sorun olduğunu görmek, bunu görmek gerekiyor ki yol alınabilsin. Onun dışında nafaka meselesinde biz söyledik. Yani kanunda “süreli verebilir” diye bir şey yok bir kere, veremez, hâkimin bu şekilde bir takdir yetkisi yok, süreli yapamaz ama maalesef biz şimdi uygulamada böyle tek tek örnekler duymaya başladık yani yasada olmayan bir kararı veren hâkimler var, bu da çok tehlikeli yani yine yasanın,

yasal düzenlemenin uygulanmaması anlamına geliyor ki çok tehlikeli. Hayır “sürelî verebilir” diye bir hüküm yok, kadınların yani yoksul kadınların nafakasıyla uğraşılmasının önüne geçilmesi lazım. Özetle bunu söyleyebilirim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Size de söz verelim tekrar.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Tekrar teşekkür ederim.

Şimdi ben Filiz Hanım’ın sorularının hepsine bir kalemde cevap vermeye çalışacağım. Türkiye 1995 yılında Pekin’de yapılan 4’üncü Dünya Kadın Konferansı’nda kadın meselesiyle yetkili bir mekanizma kurmayı taahhüt etti ve kurdu. Yani başında çok aksaklıklar çıktı, şu oldu bu oldu, bilmem ne oldu, sonradan -Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğüydü adı- yasal zemine kavuştuğunda “sorunlar” lafını ortadan kaldırdık, yasa çıkınca sorun bitmiş gibi oldu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yasal zeminde hayata geçti. Çünkü bütün dünya ülkelerine taahhüt ettik ki kadın meselesi çözeceğiz diye.

Şimdi, o tarihlerde kadın meselesinin çözümüyle ilgili ortadaki mesele şuydu: Basit bir örnek vereceğim. Türkiye Cumhuriyeti devleti orada gitti dedi ki: “Benim memleketimde 2000 yılına kadar okumaz yazmak kadın kalmayacak.” 1995’te taahhüt etti, 2000’de bitirmek üzere taahhüt etti. Bunun karşılığı şudur: Daima bu tip eşitsizliklerde geçici özel önlemleri alır devlet yani hangi alan zayıfsa o alanı güçlendirecek önlemleri alır, tam olarak da bunun adı “geçici özel önlem”dir, o sorun ortadan kalkar. Fakat bugün yıl 2019 -TÜİK’e soralım mı; bence sormayalım- benim bildiğim kadarıyla yaklaşık 4 milyon kadın okumaz yazmaz durumda ülkemizde. Üç aşağı beş yukarı olması hiç önemli değil, 1 kişi bile varsa demek ki yerine getirmemişiz.

Şimdi buradan kastım şu: Evet, bu ülkede kadın erkek eşitsizliği mevcut, 1995’ten beri biz taraf devlet olarak bunun kabul ettik, bununla ilgili bütün sözleşmelere imza attık ama hâlâ gereğinin yerine gelmediği ortada. Dolayısıyla şuraya geleceğim: O tarihte Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı vardı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü oralara bağlı oldu, sorumluluk o çatının altında sürüyordu, sonra o bakanlığın adı değişti, Aile Bakanlığı oldu, bugün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı oldu. Şimdi bir ülkede eğer bu eşitsizliği taraf devlet olarak kabul etmişsek ve bunu ortadan kaldırmak kararlılığımızı da ortaya koymuşsak o zaman bizim bu meseleyi çözecek bir mekanizmaya ihtiyacımız var. Bunun adı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ise şimdi Aile Bakanlığına bağlandığında işlevsizleştirildi o genel müdürlük. Şimdi bizim talebimiz şu: Ya onu işlevli hâle getirelim -şimdi tümünden zaten hiçbir işlevi kalmadı, Çalışma Bakanlığının altına alınınca hiçbir işlevi kalmadı- ya da onu bakanlıkların altında tutmaya kararlıysak güçlendirelim ve bu mekanizmaları hayata geçirebilecek disiplini ve parayı ona sağlayalım yahut da ayrı bir kadın bakanlığı kuralım hakikaten. Neden kuralım? İstihdamda hangi noktadayız? Kadın geri. Eğitimde hangi noktadayız? Kadın geri. Şimdi bütün bunların çözümü mümkün, yasalarımız da buna müsait. Geçici özel önlemlerle bu eşitsizlikleri ortadan kaldıracğız. Ama bunun için öncelikli bir mekanizmaya ihtiyacımız var. Adı kadın bakanlığı mı olur, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünü mü güçlendirirsiniz ya da bağımsız hâle mi getirirsiniz, önemli değil. Bir kurumunuz olur, görev ve yetkilerini tanımlarsınız, parasını verirsiniz, bu eşitsizlikleri ortadan kaldırır. İstihdamda kadın eşitliğini sağlayabiliyor muyuz? Hayır. Ama sosyal devlet... Eğer şiddete engel olmak istiyorsak... Kadını güçlendirmek diye soru soruyorsunuz. Ben de diyorum ki: Güçlendirmek istiyorsunuz mümkün, istihdama katın. Kadını istihdama katmak için kreşler açın. Kadının eğitimden öncelikli olarak faydalanabilmesi için 4+4+4 denen ve ne yazık ki erken ve zorla evliliklerin kapısını

açan eğitim sistemine tekrar bir göz atın. Yani bunların hepsinin çözümü var. Ama bir mekanizma bu eşitsizleri ortadan kaldırmak için güçlenecek, parası olacak, görevli ve sorumlu kılınacak. Adının ne olduğu hiç önemli değil. Ama kadın bakanlığı olur, olabilir; eşitlik bakanlığı olur, olabilir.

Şimdi Eşitli Kurumuna çok küçük bir serzenişim olacak. Ben hem kamu yararına bir derneğin genel başkanımı hem de Türkiye'nin en büyük derneğinin genel başkanımı, biz o çalışmaya davet edilmedik. Bu serzeniş biz olduğumuz için söylemiyorum ama kadın örgütleri o çalışmaya gelip seslerini ve sözlerini duyuramadılar. Şimdi deminden beri şunu söylemeye çalışıyoruz: Listeler nereden alınıyor, nasıl çalışılıyor bilmiyorum ama bu anlamda hakikate kulak vereceksek birtakım yerlere ne olur yani biraz itinalı olalım, biraz dikkatli olalım. Bu alanda çalışan bu kadar örgüt var. Lütfen listeye bir bakın. Şey olsun diye söylemiyorum, özer dileyerek söylüyorum ama bu anlamdaki çalıştaylarda, panellerde bu... Biz burada Komisyona geldik, ne şanslıyız konuşabiliyoruz ama oralarda konuşabilmemiz lazım, değil mi; oralarda iş birliklerine ihtiyacımız var. Yani ombudsman kurumunda da aynı şey oldu, gündeme getirdik biz. Nitekim kadın ve çocuk meselesiyle ilgili ayrı bir panel yapıldı, hakikaten son derece zengin, bütün yetkililer çağrıldı, bütün kadın örgütleri çağrıldı. Sonuç olarak, ayrı bir çalıştay yapıldı, ayrı bir panel yapıldı, sonuç kitapları yayınlandı. Size ya da o kuruma bizim ihtiyacımız var bizlerin ihtiyacı var sonuç olarak çünkü bir yerlerde sesimizi ve çözümümüzü çıkarmamız gerekiyor.

Şimdi son olarak şunu söyleyeceğim: Bir hukuk devleti imza attıysa, hiçbir çekince koymadan da imza attıysa bütün dünya ülkeleri için de taahhüdünü yerine getirmekle yükümlüdür, biz de bununla gurur duyarız. Yani ben mesela birçok yerde şunu söylemişimdir, şöyle bir cevap veriyor: "Bütün dünyada şiddet var, bütün devletlerde şiddet var." Bana ne, ben ülkemin ayıbını ortadan kaldırmaya çalışıyorum. Benim için önemli olan benim ülkemin övünmesi, gurur duyması ya da sorunları çözebilmesi çünkü ben bu devletin vatandaşım ve bir yerlerde konuşurken söyleyeceğim söz... Almanya'da... Bana ne Almanya'dan. O da onun meselesi, yapsın, gitsin. Evet doğru, bütün dünyada var, yükselen bir şiddet var ama bu devlet kararlı bir biçimde yasa çıkarttı, uluslararası sözleşmeleri de imzaladı, ayrımcılığı ortadan kaldıracakım diye taahhüt etti, e buyurun yapalım. Kararlı ve bütüncül politika derken bunu söylemeye çalışıyorum. Bütün kurum ve kuruluşlar, bütün kamu kurumları sorumluluğunu yerine getirip bu meseleye sahip çıkmadığı sürece ve devlet onları zorlamadığı sürece ve onları denetlemediği sürece ve onların izlenmesine öncelik vermediği sürece biz bunları çok konuşuyor olacağız. Ama bu üç madde başlığında anlarsak bu mesele çözülecek, bu ülke de bu ayıptan kurtulacak. Niye ha bire biz bir yerlere konu oluyoruz ki "Günde 5 kadın öldürülüyor." diye, niye oluyoruz? Olmayalım, olmamak mümkün, çok mümkün. O açıdan iş birlikleri ve kararlılık; para, eleman, eğitim iş birlikleriyle çözebiliriz her şeyi.

Tekrar teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN - Çok teşekkür ederim, sağ olun.

Şimdi öncelikle bir bilgiyi eksik verdim. Biz o sempozyumdan on beş gün önce bir başka uluslararası konferans düzenlemiştik, o konferansın konusu da çalışma hayatında ayrımcılıktı. Ona ILO'nun temsilcisi katıldı, Sayın Barolar Birliği Başkanımız da katıldı, herkese açık bir çalışmaydı. Ama sempozyuma geldiğimiz zamanda da bunu biz hep YÖK üzerinden bütün üniversitelere duyurduk -bilimsel bir toplantı olacağı için- ve bilimsel anlamda bir toplantı yapmaya çalıştık, sivil toplum kuruluşlarından konuşmak için söz isteyenler oldu, onlara da zaten söz hakkı verebilme imkânımız yoktu, sadece izleyici olarak katılmış oldular. 16 ülkeden yaklaşık 60 civarında tebliğ sunulmuş oldu, ki aslında dünyadaki aile konusunda ortak sorunları da orada görebilme imkânı oldu. Bu herhangi bir dernek veya sivil toplum kuruluşuna ilişkin doğrudan muhatap olarak davet ettiğimiz bir şey olmadı

için hiç kimseyi davet etmedik, o anlamda. Ama kamuoyuna açık ilanımız oldu, web sitemizden duyurduk, sosyal medyada duyurduk “Katılmak isteyen, tebliğ sunmak isteyen kimler varsa buyursun tebliğlerini sunsun.” dedik, orada bir düzenleme kurulu, bilim kurulu o tebliğleri inceleyerek oraya almış oldu. Böyle bir durum vardı ama başka zamanlarda ben sizi davet edeceğim inşallah.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN – Teşekkür ederim.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN - Yani orada herhangi bir sıkıntımız yok. Ama şu iki şeyi de eklemek istiyorum: Birisi “Günde 5 kadın öldürülüyor.” ifadesi bu ülkede haksızlık olur, o dereceye gelmedi.

TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SEMA KENDİRCİ UĞURMAN –Söyleniyor. Biz de o utancı istemiyoruz tam olarak.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN - Ama doğru bir şey değildir. Yani belki kadına şiddet yüksektir, doğrudur ama “Günde 5 kadın öldürülüyor.” tabiri kabul edilebilecek bir tabir değil, onu düzeltmek gerekir diye düşünüyorum.

Sonra, ben şunu söyleyeyim, benim bir rüyam var: Hiç cezaevleri olmasın, hiç huzurevleri olmasın, hiç kadın sığınmaevleri olmasın, hiç çocuk barınmaevleri olmasın herkes evinde eşiyile mutlu mesut bir şekilde hayat yaşasın; sağlıklı, başarılı bir toplum olsun, biz aileyi de kalkındırmış, herkesi mutlu ederek ilerlemiş, dünyaya da örnek olmuş bir toplum olalım. Bunu nasıl gerçekleştirebiliriz? Ne ara çıktı bu şiddet uygulayan insanlar, bu kadar arttı, nasıl olur da bunu azaltırız? Bunun mücadelesini hep birlikte verelim. Kadın ve erkekler birbirinin düşmanı değil, dostudur, bütünün yarısıdır. Yani el birliğiyle bunu nasıl geliştirebiliriz, kadına da erkeğe de zarafet yakışır diyorum, sözü burada kesiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Suzan Hanım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben de bu dileklerinize için size çok teşekkür ediyorum, hepimizin hayali bu. Böyle rüyalar görmek istiyoruz fakat bir gerçek durumun da varlığını yok saymamız mümkün değil. İstatistik bilgileri söylüyor günde ne kadar kadın öldüğünü, ne kadar kadının şiddete uğradığını, ne kadar çocuk istismarı olduğunu vesaire vesaire. Bu bakımdan, hani biraz önce Türk Kadınlar Birliği Başkanımız Sema Hanım birtakım bilgiler verdi, dedi ki: “Bizim sorunumuz şu: Devlet veri toplama, istatistik oluşturma konusunda çok zayıf.” “Bu yüzden zaten problemlerin çözümü noktasında bir yere gelemiyoruz. Bu birim kurulamamış konumda, istatistik bilgilerini toplamak, veri toplamak işi de biz sivil toplum örgütlerine, platformlara düşüyor.” demek istedi, bu bir. “Madem bunu hem yapmıyorsunuz devlet olarak hem de yapanlar konusunda faydalanmama tercihini kullanmayınız, bizden faydalanın. O yüzden, kadına dair, eşitliğe dair, cinsiyet ayrımcılığına dair, fırsat eşitliğine dair yaptığınız bütün çalıştaylarınız ve çalışmalarınızda bunu hazır, bedelsiz, bedava, insan hakları uğruna, eşitlik anlayışıyla yapan platformların ve derneklerin çalışmalarını, istatistiklerini lütfen size sunmalarına izin veriniz.” diyor. Son derece bence takdire şayan bir şey, kendisini alkışlıyorum.

Bunun dışında da çok önemli bir şey söyledi, benim de tek cümleyle söyleyeceğim şey budur: Buradaki bütün çalışmaların, bütün saptamaların, raporların çok değerli olduğunu, bütün arkadaşlarıma buradaki emeklerinden dolayı baştan teşekkür ederek söylemek istiyorum ancak şu var: Yine hocamızın bir tespiti ve benim de sürekli “Buradan öteye yol yok.” dediğim, kısaca şu durum var: Biliyorsunuz ki devletlerde, dünyada, ülkelerde; kadın, erkek, çocuk, bunların hakları ve eşitliği kavramını devlet politikaları belirliyor. Devlet politikaları, yarattıkları politikaların çözüm önerilerinin gelip gelmemesinin önemi yok, raporlamalarda, şu kadar insan ölüyor, bu kadar kadın tecavüze uğruyor; bunu her yıl yapıyoruz, hepsi var. Ama çözülüyor, giderek kötü olan yani olumsuz olan şeylerimiz yukarıya doğru; olumlu olan eğitim, istihdam vesaire gibi konularımız aşağıya doğru iniş kaydediyor.

Bunun sebebi ne? Söylediklerimiz ile yaptıklarımızın aynı olmaması. Devlet bu sözleşmeye imza atmış, uluslararası bir sözleşme, yasanın üstünde, onun içeriğindeki hiçbir hüküm, herhangi bir tahdit de koymadan tartışılmaz, uygulanmak zorunda. Peki, bunca yıl uygulamak için imza attığı yani söylediği, sözünde söylediği şeyler için neden bir eylem geliştirmiyor? Samimiyet? Politikalar, mutlak surette devletin politikalarına bağlıdır. Devlet bu konuda gerçekten kararlıysa bunu eşitlik bakanlığı, başka isimler, her ne isimle olursa olsun, biraz önce hocamın söylediği gibi, bir bakanlık kurar, izler, bütçe ayırır, bunun için müeyyideler uygular. Burada yapılan, söylenen bir çok şey var yani oradan geriye dönmek istemiyorum. Mesela, 2014 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla KADEM'in ortak düzenlediği bir Uluslararası Kadın ve Adalet Zirvesi'nde Cumhurbaşkanımız kadın ve erkeğin eşit olmadığını dile getirdi. Yani buna rağmen biz eşitlik tartışması yapıyoruz. Söylemlerimizi değiştirmeliyiz, eylemlerimizi değiştirmeliyiz. Hakikaten, bu kanun hükümleri çerçevesinde eşitlik istiyorsak buna uygun kanunlarımız var, müeyyideleri geliştirmek zorundayız. Yaptırım ne? Burada kadın haklarını koruyan Mor Çatı konusunda örneğin Mor Çatıya ilişkin “mor çete” ya da “feminazi” diyenlere karşı nasıl bir yaptırım uyguluyoruz? Yani içerik olarak şunu söylemek istiyorum: Niyet önemli.

Ben de sayın konuşmacılara teşekkür ediyorum. Tekrar altını çiziyorum: Devlet politikamızın ülkedeki her birime, her kişiye; aile içi, aile dışı, çocuk, kadın, yaşayan her bireye eşit, özgür birey olduğu algısını yaratacak algıyla yönetmesi gerektiğini, buna göre politikalar üretmesi gerektiğini düşünüyorum, tek çözümün de bu olduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BASKAN – Evet, başka söz almak isteyen yok herhâlde.

Şimdi, toplantımız epeyce uzadı yani üç saat kadar sürdü.

Ben katılımcılara, herkese çok teşekkür ediyorum.

Tabii, bizim nihai hedefimiz kadına karşı şiddetin ortadan kaldırılması. Bu noktada da yasal anlamda bizim imzaladığımız uluslararası sözleşmeler tabii ki bizim iç hukukumuzdaki kanunlar gibi bağlı olmamız, uygulamamız gereken hukuki metinlerdir. Nitekim Türkiye’de bu noktada ciddi bir çalışma var. Malum, İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması ve izlenmesiyle alakalı da burada ciddi bir gayret koyuyoruz biz ortaya, bir irade ortaya koyuyoruz. Bundan sonraki yapacağımız toplantılarda da başka sivil toplum kuruluşlarımızı, bu hususta çalışan sivil toplum kuruluşlarımızı davet edeceğiz. Nitekim, kendileriyle dana öncesinden irtibat kuracağız. Eğer getirecekleri, bize sunacakları raporlar varsa, raporları yazılı isteyeceğiz ve sizlere ulaştırmaya gayret edeceğiz.

Bir sonraki toplantımız, eğer önümüzdeki hafta Meclis çalışırsa çarşamba günü yine bir toplantı yapma niyetimiz var; Meclis eğer tatile girer çalışmayacak olursa biz de muhtemelen Meclisin bir dahaki açıldığı dönemde çalışmalarımıza başlayacağız. Malum, Komisyonumuz süreye tabi çalışmıyor.

Bu noktada ben katkı sunan herkese çok teşekkür ediyorum. İnşallah, bir sonraki toplantıda görüşmek üzere diyorum.

Kapanma Saati: 17.37

